

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára

készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült

1-8. évfolyam

Tantárgyi bevezető:

A helyi tanterv a 2020-as Nemzeti alaptantervhez illeszkedő Kerettanterv alapján készült.

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A halmozottan sérült tanulók számára készített tanterv a sérült tanulók nevelésére, oktatására és beszédjavítására hivatott.

Ezeknél a tanulóknál az oktatás-nevelés folyamatában az SNI - s irányelveket kell alkalmazni. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékoság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg.

Általános célok, feladatok

A magyar nyelv és irodalom tanításának kiemelt célja a harmonikus, sokoldalúan felkészült olvasó, az anyanyelvüket tudatosan használó, biztos szövegértéssel, illetve szövegalkotási kompetenciával rendelkező tanulók képzése, akik a nyelv tudatos és reflektív alkalmazásával eredményesen kommunikálnak, írásban és szóban is képesek önmagukat pontosan, az adott

helyzetnek, illetve műfajnak megfelelően kifejezni, képesek a kulturált viselkedésre, nyelvhasználatra. Nyelvi ismereteik és kompetenciáik lehetővé teszik a mérlegelő gondolkodást, az élethosszig tartó folyamatos tanulást, mely által boldogulnak a munka világában, tudnak önállóan és csapatban hatékonyan dolgozni. Nemzetünk kulturális hagyományait ismerik, értik és tisztelik, kötődnek azokhoz.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

Az egyes témakörök óraszámra minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismételésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projekt munkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A NAT alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

a) A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a NAT-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

b) A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak.

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A halmozottan sérült gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezítheti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes lehet, kifejezőmódjuk hangzó magyar nyelven kevésbé árnyalt.

Az életkori szinttől jelentősen elmaradó nyelvi képességek a súlyos nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulóinknál a beszédprodukción, és a beszédészlelés, beszédértés területén egyaránt megmutatkoznak az összes (fontetikai, fonológiai, grammatikai, lexikai, pragmatikai) nyelvi szinten.

Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, a saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott nyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése, nyelvi kifejezése valósítható meg.

Cél, hogy a tanulók a mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Fontos továbbá, hogy egyéni képességeiknek megfelelően tudjanak írásban kommunikálni. Ugyancsak fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók sajátos nevelési igényei miatti specialitások a tantárgy vonatkozásában:

- spontán beszédhasználat fejlesztése (beszéderítés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség),
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása,
- az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton, hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásával. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását,
- a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása,
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg),
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, a szólások és közmondások, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása),
- a megfelelő olvasás - és íráskészség,
- az irodalom és az olvasó kapcsolatának alakítása, olvasóvá nevelés,
- a szövegértés fejlesztése, a szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség formálása, folyamatos fejlesztése,
- a nyelvtani és helyesírási ismeretek, ennek révén a tudatos nyelvszemlélet fokozatos alakítása,
- a magyar nyelv életének és rendszerének ismerete,
- a kulturált nyelvi magatartásra való felkészítés,

- a tanulási képesség fejlesztése, az ismeretfeldolgozási technikák megtanítása, alkalmazása.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszának 1-4. évfolyama komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás) folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Ebben a szakaszban a fejlesztés kiemelt feladatai:

- Az artikuláció és a beszédhang-differenciálás javítása.
- Szókincsbővítés.
- Relációs fogalmak stabilizálása (téri-, idői tájékozódás).
- Verbális gondolkodás fejlesztése.
- Beszédészlelés és beszédmegértés pontosítása.
- Megfelelő szintű akusztiko-motoros integráció kialakítása.
- Verbális és vizuális szerialitás fejlesztése.

A felső tagozatos tananyag szervesen kapcsolódik az alsó tagozatban elsajátítottakhoz, valamint a tanulók életkori sajátosságaihoz. A képzési szakasz első felében motívumokra épülő témakörök uralják a tananyagot. Ezek biztosítják a tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését.

A képzés második szakaszában a fő tananyagszervező elv a kronológia. Ennek célja, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom néhány nagy korszakát, művelődéstörténeti korszakát, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagtartalmaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok felismerése.

Az anyanyelvi ismeretek és készségek alapvetően a tanuló nyelvhasználatának fejlesztését szolgálják.

A felső tagozatos tanulók fejlesztésének első lépése az alsó tagozatban elért fejlettségi szint meghatározása, valamint az ehhez szorosan kapcsolódó, megkezdett fejlesztés folytatása.

A legfontosabb fejlesztési feladat felső tagozatban:

- A fonémadifferenciálás, fonológiai tudatosság további fejlesztése.
- A tanult helyesírási szabályok helyes alkalmazása.
- Szóbeli kifejezőkészség, változatos kommunikációs helyzetekben való helytállás.
- Szövegfeldolgozás pontosítása (Praktikus szövegtípusok ismerete. Pl.: menetrend, használati utasítás, adatlapok).
- Gyakorlati oldalról megközelített írásbeliség (A szűkebb és tágabb környezettel való hatékony kommunikáció segítése. Pl.: hivatalos levél, apróhirdetés).
- Az értékelési eljárások alkalmazásakor fontos a tanuló teljesítményének kiegyensúlyozott, szóban és írásban történő megítélése.
- A kerettantervben leírt fejlesztési feladatok, az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat.

Magyar nyelv és irodalom

1-4. évfolyam

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti öazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy további fontos feladata a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle színterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos, adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy középpontjába a kerettanterv az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztését helyezi, mint kiemelt területet, és ennek új elemeiként megjelennek az olvasási stratégiák is. Az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években a tanító feladata nem az elméleti rendszerezés, hanem a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a nyelvi tudatosság, a kreativitás, az árnyalt önkifejezés, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és az irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat. Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

A beszédkészség, a szóbeli szövegek megértésének, értelmezésének és alkotásának fejlesztése képezi alapját és kiinduló pontját valamennyi újonnan megtanulásra kerülő nyelvi tevékenységnek. E fejlettség döntően meghatározza a gyermek kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét. Ezért különösen fontos a kulturált nyelvi

magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása szövegalkotó feladatokkal, a narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

Az olvasástechnika eszközzé fejlesztése feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. Az önálló tanulás képességének kialakítása az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztését szolgálja. Fontos a tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

A 3–4. évfolyamon az írás-helyesírás tanításának célja az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

A tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben.

Összesített óraszám táblázat évfolyamonként

Évfolyam	1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	EK.	1.							
Éves óraszám	272	272	272	204	238	170	170	170	170
Heti óraszám	8	8	8	6	7	5	5	5	5

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára

készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült

1. évfolyam előkészítő 1. osztály és 1. évfolyam 1. osztály

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználatára nagyon eltérő. E szakasz egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása, a nyelvi tudatosság fejlesztése. Ennek eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analízáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Az első tanév első féléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a részképességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.

Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.

Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításáról folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.

Az első évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolóssal, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.

Az *írás, helyesírás* tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

Témakörök táblázata:
Heti óraszám: 8 óra
Éves óraszám: 272 óra

Témakör	Órakeret
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése értelmezése és kommunikáció	80
Olvasás, az írott szöveg megértése	70
Írás, szövegalkotás	62
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	20
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	40
Összesen:	272

1. évfolyam előkészítő 1. osztály

Témakör	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése értelmezése és kommunikáció	Órakeret 80 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség. Az egyéni adottságoknak megfelelő beszédállapot.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése. - Érzelmi fejlesztés. - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés. - Beszédfejlesztés: beszédlevegzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó. - Ritmusérzék-fejlesztés. - Hangok, szótagok analízise, szintézise. - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés. - Beszédeszlelés, beszédértés. - Kifejező, érthető beszéd. - Helyes ejtés kialakítása. - Nem nyelvi jelek használata. - Kapcsolat-felvételi formák, társalgási fordulatok. - Párbeszéd, szituációs játékok. - Verbális memória fejlesztése. - Időben, és térben való tájékozódás fejlesztése. - Olvasástechnika fejlesztése. - Szótagoló olvasás.	

	- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig. - Szövegértő olvasás előkészítése. - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten. - Empatikus képesség fejlesztése. - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi. - Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások kialakítása, gyakoroltatása több csatornán keresztül. - A megismerési módszerek folyamatos alkalmazása (megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás). - Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink. - Magyar hagyományok tisztelete. - Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15-e, húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk. - Keresztény/keresztényen ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd. - Nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről. - Lakóhely hagyományainak megismerése. - Kiszámolók, mondókák. - Az állandóság és a változás szempontjából a napi és éves ritmus megfigyelése. - A megfigyelés és a tapasztalatok rajzos rögzítése. - Kedvenc állat vagy növény bemutatása rajzzal, fényképpel, néhány rövid mondat közös megfogalmazása. - Figyelje meg a tanuló lakóhelye növény-és állatvilágát. - Tanítói irányítással beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről. - Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése. - Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék). - Ismerje meg a tanuló a lakóhely közlekedési eszközeit, a közlekedés alapvető illemszabályait, a helyes viselkedést a járműveken. - Az ember egészsége szempontjából az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások megértetése. - A saját test megismerése. - Az időjárásnak megfelelő öltözködés. - Lényegkiemelés képessége. - Szövegben való tájékozódás fejlesztése. - Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel. - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés. - Belső képalkotás. - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával. - Tanulás tanulása.
--	---

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Beszédhallás, hallás utáni értés - Ritmusérzék-fejlesztés. - Hangok, szótagok analízise, szintézise. - Érzelmi fejlesztés. - A megfelelő hangképzés, beszédleghzés és hangoztatás fejlesztése. - A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással. - Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. - Az auditív észlelés és –figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. - A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és beszéd bátorság növelése. Beszédfejlettség - A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). - A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. - A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. - Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások kialakítása, gyakoroltatása több csatornán keresztül. - Mi a különbség az óvoda és iskola között? - Mi van az iskolában? - Az iskolai élet rendje. - Kikkel találkozunk az iskolában? - Milyen tárgyak vesznek körül bennünket? - Javasolt tevékenység: szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása. - Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink. - Magyar hagyományok tisztelete. - Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15-e,	- Kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza. - Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatokat végez. - Beszédleghzés és artikulációja megfelelő. - Figyelmet fordít a beszédhangok időtartamának érzékeltetésére, a beszéd ritmusára, a beszéd tempójára. Hang-, szótag- és szósort ismételi. - Versek, mondókák ritmusát megfigyeli, érzékeli. - Figyel a kortárs és felnőtt beszélgető társra, bekapcsolódik párbeszédbe, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába. - Használja a kapcsolat-felvételi formákat: köszönés, bemutatkozás, kérdés, megköszönés, megszólítás, kérdezés, válaszadás. - Saját élményeket megfogalmaz többféle kommunikációs csatorna alkalmazásával egyéni adottságoknak megfelelően, tanári segítséggel. - Képről - kérdések segítségével - mondatokat alkot. - A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmait használja beszélgetésekben, szituációkban. - Mimetizál. - Érzelmeket kifejezi.

húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk. - Keresztény/keresztényen ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd. - Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák. - Az állandóság és a változás szempontjából a napi és éves ritmus megfigyelése. - A megfigyelés és a tapasztalatok rajzos rögzítése. - A napszakok és évszakok váltakozása. A napok és a hónapok. - Évszakok és jellemző időjárásuk. - Mivel telnek a hétköznapiak, a hétvégék és az ünnepek? - Javasolt tevékenységek: részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon; ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása. - Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása. - Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése. - Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék). - Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel. - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés (jelértés fejlesztése). - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával. - Figyelje meg a tanuló lakóhelye növény-és állatvilágát. - Ismerje meg a tanuló a lakóhely közlekedési eszközeit, a közlekedés alapvető illemszabályait, a helyes viselkedést a járműveken. - Az ember egészsége szempontjából az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások megértése. - A saját test megismerése. - Az időjárásnak megfelelő öltözködés.	- Részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében. - Megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét. - Helyes viselkedés és megfelelő öltözködés az iskolában (tanórán, különböző szabadidős foglalkozásokon, szünetben). - Az iskolában dolgozók: megszólításuk, köszönés, udvariassági formulák használatának bevezetése. - Az osztályteremben található legfontosabb tárgyak, bútorok és cselekvések megnevezése, jellemző tulajdonságaik összegyűjtése. - Megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását. - Megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét. - Részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz. - Feladatok megoldása során társaival együttműködik. - Ismerje a hét napjainak a nevét. - Ismerkedjen a hónapok és évszakok neveivel, gyakorolja azokat. - Tanári segítséggel végezzen megfigyeléseket az időjárással kapcsolatban, elemi szinten tapasztalja meg, hogy az évszakok változása milyen hatással van az élő környezetre. - Gyakorolja a helyes viselkedést járműveken és szituációs játékokban. - Csoportosítson közlekedési eszközöket a megadott szempontok szerint.
---	---

- A közlekedés elemi szabályai. A közlekedés veszélyei. - Helyes viselkedés a járműveken. - Közlekedési eszközök megfigyelése, csoportosítása. - Az egészséges táplálkozás jellemzői. - Az évszakoknak megfelelő zöldségek és gyümölcsök megismerése. - Mit, mikor, hogyan és mennyit együnk? - A szobanövények és a házi kedvencek gondozása. - A tanuló lakóhelyén, környezetében élő állatok és növények megnevezése, csoportosítása. - Az emberi test külső képe. Az ember főbb testrészei. - Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében. - Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés. - Javasolt tevékenységek: településen található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása; részvétel természetvédelmi projektben.	- Legyenek ismeretei az egészséges táplálkozásról. Ismerje meg a zöldségek és gyümölcsök fontosságát az egészséges táplálkozásban. - A házi kedvencek, a házban és ház körül élő állatok megnevezése. - Egyszerű növényápolási munkák (pl. öntözés) elvégzése, és a hozzájuk tartozó néhány eszköz nevének megismerése. - Ismerje meg legfontosabb testrészeit és fontosabb érzékszerveit. - Közvetlen érzékszervi megfigyeléseit próbálja kiválasztással, rámutatással, jelzéssel, csoportosítással kifejezni (szaglás, hallás, látás, tapintás, ízlelés). - A réteges öltözködés szerepének megértése.
Memoriterek szöveghű tolmácsolása	
- Párbeszéd, szituációs játékok, rövid kiszámolók, mondókák, versek tolmácsolása. - Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. - Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség alakítása. - Egyéb kommunikációs csatornák alkalmazása. a jelnyelv, ujj-abc, gesztus, mimika, totálkommunikáció.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyes ejtés, beszédleghzés (beléghzés, kiléghzés, leveghzővétel), hangerő (halk, hangos), beszédtempó (gyors, lassú), ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, vers, mondóka, kiszámoló, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya, iskola, osztály, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, keresztény/keresztyén ünnepekörhöz kapcsolódó jelképek (betlehem csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, évszak, körforgás, ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, illusztráció, növény, állat, érzékszerv, testrés, járművek, zebra, gyalogos, jelzőlámpa
------------------------------------	--

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	- Az olvasástanulás előkészítése. - Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, a dekódolási képesség kialakítása. - Összeolvasási képesség fejlesztése. - Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés. - Érzelmi fejlesztés. - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés. - Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése. - Szókincs gyarapítása. - Szókincs aktivizálása. - Tér-időbeli tájékozódás fejlesztése. - Beszédmotorika, helyes ejtés fejlesztése. - Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése. - Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése. - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. - Betű-hangazonosítás. - Szótagolás. - Olvasástechnika fejlesztése. - Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése. - Az elsajátított magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi. - Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe. - A-szóbeli - és kifejezőképesség fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Felkészülés az olvasásra - Érzelmi nevelés. - Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. - Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése. - Beszédmotorika, helyes ejtés fejlesztése. - Tér-, síkbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése, lateralitás. - Jelfelismerés, rész-egész viszony, szerialitás fejlesztése. - Jelek, nyelvi jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése. - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. - Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban tanári irányítással. Az olvasás jelrendszere - Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása az ujj-abc jeleivel együtt a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. - Szavak, rövid mondatok, néhány mondatos szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással, rámutatással, rajzzal, tevékenységgel. - Szókincsbővítés, szókincs aktivizálása, jelkincs-bővítés. - Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Az írott szöveg megértése - Olvasástechnika fejlesztése. Rövid képtörténetek feldolgozása, képeskönyvek bemutatása, az olvasás iránti érdeklődés felkeltése. - Értő olvasás fejlesztése. - A történet dramatizálása, érzelmi fejlesztés.	- Megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát. - Érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál: - o észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; - o részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban; - o megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset; - o szavakat hangokra, szótagokra bont; - o hangokból, szótagokból szavakat épít. - Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságát, hasonlóságát, különbözőségét megfigyeli, megfogalmazza. - Képolvasási gyakorlatokat végez. - A rész-egész viszonyát értelmezi. - Beszédhangokat megkülönböztet. - Rövid-hosszú hangokat differenciál. - Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért. - Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élményeket felidéz és megoszt. - Cím, szereplők, események megbeszélésére képes. - Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatokat megold (segítséggel, irányítással).

- Hang és betű azonosítása. - Szótagolás tapssal kísérve. - Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe. - Irányított szemmozgás gyakorlása, a szemfixáció megerősítése. - Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok játékos végzése. - Betűk felismerése szavakban, szövegben - Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. - Hangos olvasás gyakorlása. - Törekvés a szöveghű olvasásra. - Tájékozódás a tankönyvben, a szövegben. - Az adatok visszakeresése. - Információk kiemelése. - Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése. - Mondatok kiegészítése képek segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, hosszú hang, rövid hang, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, utána, közben, miközben, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, szín

Témakör	Írás, szövegalkotás	Órakeret 62 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	- A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismerése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása. Fonématudatosság, hallás fejlesztése. - Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. a figyelem tudatossága, tartóssága; feladattudat; a kiválasztás képessége; differenciált látási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).	

	- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése. - Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése. - Testséma, nagymozgások fejlesztése. - Tapintás, érzékelés fejlesztése. - Finommotorika fejlesztése. - Síkbeli tájékozódás fejlesztése. - Tájékozódás a hármas osztatú vonalrendszerben. - Helyes ceruzafogás kialakítása. - Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása. - Írástechnika fejlesztése. - Lendületes vonalvezetés. - Betűelemek. - Írott kisbetűk alakítása, kapcsolása. - Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése. - Betű- és hangazonosítás. - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. - Magyar ábécé írott kisbetűi és kapcsolásaik. - 3-4 szóból álló rövid mondatok másolása.
--	--

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Az írás jelrendszere - Fejlesztési feladatok és ismeretek. - Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése. - Testséma, nagymozgások fejlesztése. - Tapintás, érzékelés fejlesztése. - Helyes ceruzafogás kialakítása. - Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása. - Írástechnika fejlesztése. - Lendületes vonalvezetés. - Betűelemek. - Síkbeli- és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. - Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. - Dominancia megerősítése. - Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás,	- Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál. - Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre. - Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. - Térbeli-, síkbeli tájékozódás gyakorlása. - Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. - Nagymozgások, kismozgások, érzékelő játékok végzése. - Az íráshoz szükséges helyes testtartás megtartása. - Sorkövetés, sorváltási tevékenység. - Írott kisbetűk összekapcsolása. - Betűk írása tollbamondással, az ujj-abc jeleinek használatával. - Írásjelek írása, alkalmazása.

összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. - Szabályos betűalakítás és - kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. - Az írás funkciójának megismerése. - Íráshasználati módok: másolás, látó-halló tollbamondás, emlékeztető írás – begyakorolt szavak és két-három szavas mondatok. - Az íráskészség továbbfejlesztése. - Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. - Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. - Az eszközszintű írás előkészítése. - Írott kisbetűk alakítása, kapcsolása. - Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése. - Betű- és hangazonosítás. - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. - Magyar ábécé írott kisbetűi és kapcsolásaik. - 3-4 szóból álló mondatok írása.	- Szavak, rövid mondatok írása másolással. - Begyakorolt szavak és két-három szavas mondatok írása, látó-halló tollbamondással és emlékeztetőből. - Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. - Szó szerkezetek írása másolással. A nagybetűk alkalmazása nevek írása során. - Mondatkezdő nagybetű használata. - Önellenőrzés irányítással. - Hibajavítás segítségével. - Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét. - A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket önállóan leírja.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette, vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, hullámvonal, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, írott kisbetűk, pont, kérdőjel, vessző, tollbamondás, másolás, hiba, ellenőrzés, javítás, kapcsolás

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség. A magyar ábécé írott kisbetűinek használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Ösztönös nyelvtudás formálása. - Nyelvi tudatosság fejlesztése. - Hibajavítás, önellenőrzés képessége. - Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek. - A kijelentő és kérdő mondatok. - A tanult nyomtatott és írott magyar ábécé kisbetűi.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái - Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése. - Fonémahallás fejlesztése. - Vizuális memória fejlesztése. - Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz). - Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban. - A kiejtéssel megegyező rövid (2 szótagból álló) szavak helyes leírása. Szavak jelentése, szókincs - Aktív szókincs fejlesztése (szükség esetén jelnyelvi megsegítéssel). - Élőlény, tárgy neve. - Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása. - Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek). Hang, betű, szótag, szó - Szótagolás, elválasztás. - 3 – 4 szóból álló mondat leírása. - Ösztönös nyelvtudás formálása. - Nyelvi tudatosság fejlesztése. - Önellenőrzés, hibajavítás képessége. - Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése. Modalitás szerinti mondatfajták - Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek. - A kijelentő és kérdő mondatok. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek - Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése. - Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése.	- Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre. - Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. - A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket önállóan leírja. - Érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon. - Feladatvégzés során társaival együtt működjék. - Megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat. - Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között. - A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban. - Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál. - Észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, és azokra válaszokat fogalmaz meg. - A szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására. - Megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot. - A kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait. - A mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. - Szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés alapján.

- Az írott magyar ábécé kisbetűi. - Javasolt tevékenység: Könyvtárlátogatás.	- A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja. - Írásbeli munkáját segítséggel ellenőrzi és javítja. - Biztosan ismeri a kisbetűs ábécét, felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét. - A több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja. - A személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, írásjel, pont, kérdőjel, kisbetű, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség. Betű felismerési, összevonási képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- A szövegértő olvasás előkészítése, megalapozása. - Érzelmi nevelés. - Címadás, események sorrendje. - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten. - Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. - A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, a játék, a ritmus és a zene révén. - Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka). - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés. - Ritmusérzék fejlesztése. - Olvasástechnika fejlesztése. - Szótagoló olvasás. - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig. - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés.	

	- Verbális memória fejlesztése. - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb. - Belső képalkotás. - Ritmusélmény. - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával. - Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel. - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi. - Magánhangzók, mássalhangzók.
--	--

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi - Érzelmi nevelés. Empátiakészség növelése. - Auditív- és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. - Ritmusérzék fejlesztése. - Ítéliképesség, erkölcsi érzék formálása. - Szabálytudat megerősítése. - Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. - Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés (szükség esetén jelnyelvi megsegítéssel). - Verbális memória fejlesztése. Epikus művek jellemzői - Szótagoló olvasás. - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig. - Olvasástechnika fejlesztése. - Események helyszíne, ideje, sorrendje. - Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.	- Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál. - Részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között. - Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért. - Felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását. - Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt. - Megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából.

- Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok. - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi. - <u>Törzsanyag</u>: Magyar népmesék: A sajtot osztó róka; - <u>A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak</u>: A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Csukás István: Süsü /részlet/; Jékely Zoltán: A három pillangó; A kismalac és a farkasok (Arany László) - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával. - Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel. - Magánhangzók, mássalhangzók. - Szövegtanulási technikák megismerése. Lírai alkotások jellemzői - <u>TÖRZSANYAG</u>: Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehenek (A vastag betűs művek memoriték.) Báb- és drámajátékok jellemzői - Javasolt tevékenység: Bábszínház, színházlátogatás.	- Részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában. - Megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában. - Érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát. - Segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel. - A tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál. - Segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet. - Megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, kezdő és záró fordulat, meseszám, vers, mondóka, kiszámoló, soroló, verssor, versszak, költő

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam előkészítő 1. osztály végén:

- Vegyen részt a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban.
- Részképességei ériék el a szükséges szintet (észlelés, figyelem, emlékezet, grafomotorika, finommotorika, állóképesség).
- Fejlődjön a tér- és időbeli relációs szókinccse.
- Próbálkozzon a tanult főfogalmakhoz megfelelő fogalmakat hozzárendelni.
- Törekedjen a nyelvi kontaktusba való belépésre, dialógusokban és csoportos beszélgetésekben való aktív részvételre.
- Törekedjen beszéd- és hallásállapotának megfelelően mondanivalójának egyszerű nyelvi megformálására.
- Fejlődjön a spontán beszédértése és aktív szóhasználata.
- Törekedjen rövid versek, mondókák tanulására, hallás-beszéd állapotának megfelelő felidézésére.
- Bizonyítsa a szöveg megértését hallásállapotának és nyelvi szintjének megfelelően.
- Megismeri, észleli a nyelv alkotóelemeit, hangot, betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget és azokra válaszokat fogalmaz meg.
- Törekedjen képességeinek megfelelően a biztos betűfelismerésre, összevonásra.
- Szövegértése terjedjen ki szavak, szószerkezetek, mondatok, rövid mesék, történetek, olvasmányok megértésére, az értés nyelvi és egyéb eszközökkel való bizonyítására.
- Törekedjen egyéni sajátosságaihoz mérten a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.
- A tanuló ismerje és használja a magyar ábécé tanult kisbetűinek írott alakjait.
- A tanult nyelvi, nyelvtani, helyesírási ismereteit képességeihez mérten alkalmazza.

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára

készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült

1. évfolyam 1. osztály

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 8 óra

Éves óraszám: 272 óra

Témakör	Órakeret
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése értelmezése és kommunikáció	90
Olvasás, az írott szöveg megértése	50
Írás, szövegalkotás	50
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	34
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	48
Összesen:	272

1. évfolyam 1. osztály

Témakör	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése értelmezése és kommunikáció	Órakeret 90 óra
Előzetes tudás	A beszéd, a beszédészlelés és a beszédértés hallás- és beszédállapotnak megfelelő szintje. Az egyéni adottságoknak megfelelően eddig elsajátított szókincs.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése. – Érzelmi fejlesztés. – Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés. – Beszédfejlesztés: beszédlégzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó. – Ritmusérzék-fejlesztés. – Hangok, szótagok analízise, szintézise.	

	– Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés. – Beszédészlelés, beszédértés. – Kifejező, érthető beszéd. – Helyes ejtés kialakítása. – Nem nyelvi jelek használata. – Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok. – Párbeszéd, szituációs játékok. – Empatikus képesség fejlesztése. – Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakoroltatása több csatornán keresztül. – Kapcsolat keresése az anyagi tulajdonságok és a tárgyak felhasználása között. – A felelős, körültekintő munkavégzés és viselkedés erősítése. – Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink. – Magyar hagyományok tisztelete. – Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15. húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk. – Az állandósság és változás szempontjából a napi és éves ritmus megfigyelése, felismerése. – A megfigyelés, mérés és a tapasztalatok rajzos rögzítése írásban tanítói segítséggel. – Keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd. – Nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről. – Lakóhely hagyományainak megismerése. – Kedvenc állat vagy növény bemutatása rajzzal, fényképpel, néhány rövid mondat közös megfogalmazása. – Tanítói irányítással beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről. – Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése. – Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék). – Kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. – Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése. – Az évszakhoz kötődő helyes táplálkozási szokások, az egészségvédelem jelentőségének megértetése. – Az időjárásnak megfelelő öltözködés. – A lakóhely közlekedési eszközeinek, a gyalogos közlekedés szabályainak, az esetleges veszélyhelyzeteknek az ismerete. – Biztonságos közlekedésre nevelés.
--	---

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Beszédhallás, hallás utáni értés – Ritmusérzék-fejlesztés. – Hangok, szótagok analízise, szintézise. – Érzelmi fejlesztés. – A megfelelő hangképzés, beszédleghzés és hangoztatás fejlesztése. – A helyes ejtés gyakorlása játékos után mondással. – Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. – Az auditív észlelés és –figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. – A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és beszédbátorság növelése. Beszédfejlettség – A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). – A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. – A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. – Saját élményeket megfogalmaz többféle kommunikációs csatorna alkalmazásával egyéni adottságoknak megfelelően, tanári segítséggel. – Képről - kérdések segítségével - mondatokat alkot. – A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmait használja beszélgetésekben, szituációkban. – Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. – Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség alakítása.	– Kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. – Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál. – Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését. – A megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza. – Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatokat végez. – Beszédleghzés és artikulációja megfelelő. – Figyelmet fordít a beszédhangok időtartamának érzékeltetésére, a beszéd ritmusára, a beszéd tempójára. – Hang-, szótag- és szósor ismétel. – Versek, mondókák ritmusát megfigyeli, érzékeli. – Képről - kérdések segítségével - mondatokat alkot. – A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmait használja beszélgetésekben, szituációkban. – Mimetizál. – Érzelmeket fejez ki. – Részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében. – Képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni. Megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét. – A tanuló ismerje a lakóhelyét és címét. – Helyes viselkedés és megfelelő öltözködés az iskolában (tanórán, különböző szabadidős foglalkozásokon, szünetben).

– Egyéb kommunikációs csatornák alkalmazása. a jelnyelv, ujj-abc, gesztus, mimika, totálkommunikáció. – Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakoroltatása több csatornán keresztül. – Kapcsolat keresése az anyagi tulajdonságok és a tárgyak felhasználása között. – A felelős, körültekintő munkavégzés és viselkedés erősítése. – Lakóhelyem: a település neve, a tanuló címe. – Mi van az iskolában? – Hogyan tájékozódunk az iskola épületében? – Az iskolai élet rendje. – Kikkel találkozunk az iskolában? – Hogyan öltözködünk az iskolában? – Milyen tárgyak vesznek körül bennünket? Hogyan függenek össze a tárgyak anyagi tulajdonságai a felhasználásuk módjával? – A környezetünkben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságai. – Tárgyak (anyagok) tulajdonságai. – Javasolt tevékenység: szociális otthon, idősek otthona, stb. látogatása. – Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink. – Magyar hagyományok tisztelete. – Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15. húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk. – Keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd. – Nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről. – Lakóhely hagyományainak megismerése. – Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák.	– Az iskolában dolgozók foglalkozása. Megszólításuk, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. – Az osztályteremben található tárgyak, bútorok és cselekvések megnevezése, jellemző tulajdonságaik összegyűjtése, csoportosításuk különböző szempontok szerint. – A tanuló ismerje meg vizsgálódásai alapján a környezetében előforduló fontosabb anyagok néhány jellemző tulajdonságát, és törekedjen megadott szempontok szerint csoportosítani azokat. – A tanuló ismerje meg a környezetét, tudja azt rajzzal, képekkel bemutatni. Gyakorolja a viszonyfogalmak alkalmazását. – Sorolja fel a hét napjait helyes sorrendben. – Ismerje a hónapok és évszakok neveit, és gyakorolja azokat. – Tervezzen napi-és hetirendet, értékelje a megvalósítás tanítói segítséggel rajzban, majd később írásban. – Nevezze meg a házi kedvenceket, a házban és ház körül élő állatokat. Ismerje fel és nevezze meg egy-egy jellemző tulajdonságukat. Ismerje és nevezze meg az állatok testrészeit. – Végezzen el egyszerű növényápolási munkákat (ültetés, öntözés), és ismerje meg néhány ehhez kapcsolódó eszköz nevét és használatát. – Tanári segítséggel végezzen megfigyeléseket, és elemi szinten tapasztalja meg, hogy az évszakok változása milyen hatással van az élő környezetre. – A tanuló csoportosítson közlekedési eszközöket adott szempontok szerint. – Gyakorolja a helyes viselkedést szituációs játékokban. – Igyekezzen alkalmazni a tanult közlekedési szabályokat.
--	--

– Az állandósság és változás szempontjából a napi és éves ritmus megfigyelése, felismerése. – A megfigyelés, mérés és a tapasztalatok rajzos rögzítése írásban tanítói segítséggel. Mivel telnek a hétköznapiak, a hétvégék és az ünnepek? A napszakok és évszakok váltakozása. A napok és a hónapok. – Napirend és napszakok. Javasolt tevékenység: részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon; ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása. – Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása. – Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről. – Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése. – Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék). – Kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. – Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése. – Az évszakhoz kötődő helyes táplálkozási szokások, az egészségvédelem jelentőségének megértetése. – Az időjárásnak megfelelő öltözködés. – A lakóhely közlekedési eszközeinek, a gyalogos közlekedés szabályainak, az esetleges veszélyhelyzeteknek az ismerete. – Biztonságos közlekedésre nevelés. – Közlekedési eszközök, jellegzetességeik és csoportosításuk. – Veszélyhelyzetek a közlekedésben. – A gyalogos közlekedés szabályai. – A szobanövények és házi kedvencek gondozása, életfeltételeik.	– Pórbálja felismerni és kerülni a veszélyt jelentő helyzeteket. – A tanuló ismerje főbb testrészeit és érzékszerveit. Ismerje meg és alkalmazza az érzékszervek védelmét biztosító szabályokat, helyes szokásokat. – Törekedjen az egészségmegőrzés alapvető szabályainak alkalmazására, a személyes higiénia, a test és a ruházat gondozására. – Értse meg a réteges öltözködés szerepét. – Tudjon öltözködési tanácsokat adni időjárás-előrejelzés értelmezése alapján, szükség esetén tanítói segítséggel. – Állítson össze évszakokhoz kötődő étrendeket. – Legyenek ismeretei az egészséges táplálkozásról, és néhány egészségkárosító szokásról. Ismerje meg a zöldségek és gyümölcsök szerepét az egészséges táplálkozásban. – A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata. – Tudjon a hallókészülékében elemet cserélni, szükség esetén tanítói segítséggel.
---	---

– Hogyan viselkednek a növények és állatok a különböző évszakokban? – A növények fényviszonyokhoz, az állatok változó hőmérsékleti viszonyokhoz történő alkalmazkodásának megfigyelése. – Az emberi test külső képe. Az ember főbb testrészei. – Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében. – Hogyan határozza meg öltözködésünket az időjárás? Az évszagnak megfelelő helyes öltözködés. Hogyan védjük testünket a hideg, a meleg, a szél és a csapadék ellen? – Mi jellemzi táplálkozásunkat a különböző évszakokban? Az egészséges táplálkozás jellemzői. A folyadékfogyasztás szerepe. – Mit, mikor, hogyan és mennyit együnk? – A szemüveg és hallókészülék szerepe, használata, tisztán tartása. Védelmük fontossága és módjai. – Javasolt tevékenység: településen található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása; részvétel természetvédelmi projektben. Memoriterek szöveghű tolmácsolása – Párbeszéd, szituációs játékok, rövid kiszámolók, mondókák, versek tolmácsolása. Figyel a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, - bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába, - használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, bemutatkozás, kérdés, megköszönés, megszólítás, kérdés, válaszadás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyes ejtés, beszédleghzés (beléghzés, kiléghzés, leveghzővétel), artikuláció, időtartam, hangerő (halk, hangos), beszédtempó (gyors, lassú), ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték, vers, mondóka, kiszámoló, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya, ismeretközliő szöveg,

	adat, információ, időrend, cím, illusztráció, úttest, járda, közlekedési szabály, jelzőtábla, növény, állat, életjelenség, érzékszerv, testrész, időjárás, egészségvédelem, keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás, idő, ritmus, iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka
--	--

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	A magyar ábécé kisbetűinek ismerete és betűösszevonás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, a dekódolási képesség kialakítása. – Érzelmi nevelés. – Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése. – Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése. – Szókincs gyarapítása. – Szókincs aktivizálása. – Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése. – Beszédmotorika, helyes ejtés fejlesztése. – Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése. – Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése. – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. – Betű - hangazonosítás. – Összeolvasási képesség fejlesztése. – Szótagolás. – Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés. – Olvasástechnika fejlesztése. – Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése. – Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe. – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. – A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Felkészülés az olvasásra – Érzelmi nevelés. – Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése. – Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése. – Szókincs gyarapítása. – Szókincs aktivizálása. – Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése. – Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése. – Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése. – Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése. – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. Az olvasás jelrendszere – Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban, tanári irányítással. – Betű-hang azonosítása. – Összeolvasási képesség fejlesztése. – Szótagolás. – Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés. Az írott szöveg megértése – Olvasástechnika fejlesztése. – Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése. – A megértés bizonyítása segítséggel, irányítással, rámutatással, rajzzal, tevékenységgel. – Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe. – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.	– Megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát. – Érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál. – Szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért. – Ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát. – Részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban. – Megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset. – Szavakat hangokra, szótagokra bont. – Hangokból, szótagokból szavakat épít. – Biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét. – Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élményeket felidéz és megoszt. – Cím, szereplők, események megbeszélésére képes. – Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatokat megold (segítséggel, irányítással).

– A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi. – Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása, az ujj-abc jeleivel együtt a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. – Értő olvasás fejlesztése. – Betűk felismerése szavakban, szövegben. – Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. – Hangos olvasás gyakorlása. – Törekvés a szöveghű olvasásra. – Tájékozódás a tankönyvben, a szövegben. – Az adatok visszakeresése. – Információk kiemelése. – Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése. – Mondatok kiegészítése képek segítségével. – Képességeinek megfelelő szöveget hangos, vagy néma olvasás útján megért.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyiszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben

Témakör	Írás, szövegalkotás	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Tanult kisbetűk írása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. – Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. – Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. – Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. – Az írás funkciójának megismertetése. – Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. – Az íráskészség megalapozása. – Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. – Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. – Az eszközszintű írás előkészítése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Az írás jelrendszere – Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése. – Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés. – Testséma,(szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése. – Tapintás, érzékelés fejlesztése. – Finommotorika fejlesztése. – Síkbeli tájékozódás fejlesztése. – Helyes ceruzafogás kialakítása. – Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása. – Írástechnika fejlesztése. – Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása. – Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése. – Betű- és hangazonosítás. – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. – Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik. – 3-4 szóból álló mondatok írása.	– Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál. – Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre. – Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. – Részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban. – Tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold. – Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét. – A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja. – Írásbeli munkáját segítséggel, ellenőrzi és javítja.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	A magyar ábécé tanult betűinek használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, - differenciálás fejlesztése. – Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. – Verbális emlékezet növelése. – Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). – Helyes beszédhangsúly kialakítása. – A kis- és a nagybetűk használata. – A helyesírási készség megalapozása. – Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése. – Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése. – Fonémahallás fejlesztése. – Vizuális memória fejlesztése. – Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz). – Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése. – Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban. – A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása. – Aktív szókincs fejlesztése. – Szótagolás, elválasztás. – A gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása. – 4-5 szóból álló mondat másolása. – Ösztönös nyelvtudás formálása. – Nyelvi tudatosság fejlesztése. – Önellenőrzés, hibajavítás képessége. – Hibajavítás szöveg minta alapján. – Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek. – A kijelentő és kérdő mondatok. – Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek). – A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi. – Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái – Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása. – Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérdés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). – Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. – Saját élmények egyszerű megfogalmazása. – Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. – Nyelvi mintakövetés beszédben. – Konkrét élethelyzetben meg tapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása. Szavak jelentése, szókincs – Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel. Hang- és betűanalízis, analízis képesség fejlesztése – Fonémahallás fejlesztése. – Vizuális memória fejlesztése. – Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz). – Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése. – Helyesírási készség fejlesztése. – Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban. – A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása. – Aktív szókincs fejlesztése. – Szótagolás, elválasztás. – Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása. – 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó.	– Figyel a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, bekapcsolódik párbeszédbe, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába. – Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, bemutatkozás, kérdés, megköszönés, megszólítás, kérdezés, válaszadás. – Saját élményeket megfogalmaz többféle kommunikációs csatorna alkalmazásával egyéni adottságoknak megfelelően, tanári segítséggel. – A megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza. – Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét. – Az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre. – Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. – A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja. – Érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon. – Feladatvégzés során társaival együttműködjenek. – Írásbeli munkáját segítséggel ellenőrizze, javítsa. – Megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat. – Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között. – A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

– 4-5 szóból álló mondat leírása, hang, betű, szótag, szó. Modalitás szerinti mondatfajták – A kijelentő és kérdő mondatok. – Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek – Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek). – Mondatkezdő nagybetű. – Helyesírási készség fejlesztése.	– A kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja. – A mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérdés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, kisbetű, nagybetű, név, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam, „j” hang kétféle jelölése

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	Biztos betű felismerési, összevonási képesség. Elemi irodalmi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. – A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, a játék, a ritmus és a zene révén. – Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. mese, szereplő). – Érzelmi nevelés. – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés. – Szótagoló olvasás. – Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig. – Olvasástechnika fejlesztése. – Szövegértő olvasás fejlesztése. – Események helyszíne, ideje, sorrendje. – Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelően. – Képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása. – A mese fogalmának megalapozása. – Ritmusérzék fejlesztése. – Verbális memória fejlesztése.	

	– Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb. – Belső képalkotás. – Ritmusélmény. – Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával. – Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel. – A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi. – A vers, formai jellemzői: ritmus, rím, refrén. – Magánhangzók, mássalhangzók.
--	---

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi – Érzelmi nevelés. Empátiakészség növelése. – Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. – Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés (szükség esetén jelnyelvi megsegítéssel). – Szótagoló olvasás. – Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig. – Olvasástechnika fejlesztése. – Szövegértő olvasás fejlesztése. – Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok. – A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi. <u>Törzsanyag:</u> Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kacsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula); A hiú	– Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál. – Részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására. – Biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét. – Felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. – Digitális forrásokat is használ. – Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. – A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. – Részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában. – Különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között. – Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért. – Felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben

király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek) <u>A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak</u> Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelőbbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvéen tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kiscigány; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni Epikus művek jellemzői – Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása. – Olvasási stratégiák: jóslás, keresés. – Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása. Lírai alkotások jellemzői – A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén. <u>Törzsanyag:</u> Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya;	a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását. – Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt. – Alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. – Megismer néhány mesét és történetet a magyar -, és rokon kultúrájú népek irodalmából. – Részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában. – Megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában. – A mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot. – Részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet. – Közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést. – Tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból. – Érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát. – Megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömeit és élményét. – Segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel. – A versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.). – A tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál.
---	--

Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehenek (A vastag betűs művek memoriték.) <u>A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak</u> Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnep; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkal? Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty Báb- és drámajátékok jellemzői – A mesék cselekményének eljátszása. Javasolt tevékenység: Bábszínház, színházlátogatás.	– Részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, kezdő és záró fordulat, meseszám, vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam 1. osztály végén:

- Vegyen részt a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban.
- Részképességei érik el a szükséges szintet (észlelés, figyelem, emlékezet, grafomotorika, finommotorika, állóképesség).
- Fejlődjön a tér- és időbeli relációs szókinccse.
- Próbálkozzon a tanult főfogalmakhoz megfelelő fogalmakat hozzárendelni.

- Törekedjen a nyelvi kontaktusba való belépésre, dialógusokban és csoportos beszélgetésekben való aktív részvételre.
- Törekedjen beszéd- és hallásállapotának megfelelően mondanivalójának egyszerű nyelvi megformálására.
- Fejlődjön a spontán beszédértése és aktív szóhasználata.
- Törekedjen rövid versek, mondókák tanulására, hallás-beszéd állapotának megfelelő felidézésére.
- Bizonyítsa a szöveg megértését hallásállapotának és nyelvi szintjének megfelelően.
- Megismeri, észleli a nyelv alkotóelemeit, hangot, betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget és azokra válaszokat fogalmaz meg.
- Törekedjen képességeinek megfelelően a biztos betűfelismerésre, összevonásra.
- Törekedjen ismert és begyakorolt rövid szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően felolvasni.
- Szövegértése terjedjen ki szavak, szószerkezetek, mondatok, rövid mesék, történetek, olvasmányok megértésére, az értés nyelvi és egyéb eszközökkel való bizonyítására.
- Törekedjék globális szövegtartalomhoz kapcsolódóan feladatlapok megoldására.
- Próbálja a tanuló megnevezni a versek, mondókák, címét, szereplőit.
- Törekedjen egyéni sajátosságaihoz mérten a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.
- A tanuló ismerje és használja a magyar ábécé tanult kisbetűinek írott alakjait.
- A tanult nyelvi, nyelvtani, helyesírási ismereteit képességeihez mérten alkalmazza.
- Törekedjen az írás során (másolás, emlékezetből írás, tollbamondás) egyéni adottságaihoz mérten a pontos betűalakításra, betűkapcsolásra.

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült

2. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználatára nagyon eltérő. Ennek az évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analizáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Ezen az évfolyamon sajátítják el a tanulók a magyar ábécé írott nagybetűinek írását.

Az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése tovább folytatódik az egyes témakörök mentén.

Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.

A második évfolyamon tovább folytatódik a rendezett íráshasználat alkalmazása, a rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatás.

Az írás, helyesírás tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 8 óra

Éves óraszám: 272 óra

Témakör	Órakeret
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése értelmezése és kommunikáció	80
Olvasás, az írott szöveg megértése	48
Írás, szövegalkotás	56
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	48
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	40
Összesen:	272

2. évfolyam

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	A beszéd, a beszédészlelés és a beszédértés hallás- és beszédállapotnak megfelelő szintje. Az egyéni adottságoknak megfelelően eddig elsajátított szókincs.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. - Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. - Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. - A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédbátorság növelése. - A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). - A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. - A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. - Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. - Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. - Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása. - Egyéb kommunikációs csatornák alkalmazása. a jelnyelv, ujj-abc, gesztus, mimika, totálkommunikáció.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Beszédhallás, hallás utáni értés - Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése. - Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal. - A hangok tiszta ejtésének gyakorlása a tanuló egyéni adottságaitól függően. - A beszédhangok időtartamának érzékeltetése.	- Kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését.

- Beszédrítmus, beszédtempó megfigyelése és utánzásra és visszaadásra való törekvés. - Hang-, szótag- és szósor ismétlése. - Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása egyéni képességek függvényében. - Képek, tárgyak megnevezése – szókincsfejlesztés. Beszédfejlettség - Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. - Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez. - A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással. - Saját élmények megfogalmazása többféle kommunikációs csatorna alkalmazásával egyéni adottságoknak megfelelően, tanári segítséggel. - Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése. - Képről - kérdések segítségével - mondatok alkotása. - Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, törekvés az időrend betartására, mondatok alkotása tanári segítséggel. - A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. - Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. - Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. - A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. - Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése, tanári irányítással. Memoríterek szöveghű tolmácsolása - Mimetizálás - helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás.	- A megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza. - Részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. - Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdés. - Élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol. - Beszédlégzése és artikulációja megfelelő. - Figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra. - A szavakat hangokra, szótagokra bontja. - A hangokból, szótagokból szavakat épít. - A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja. - Részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében. - Bekapcsolódik párbeszédnek megalkotásába.
--	--

- Érzelmek kifejezése. - Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. - Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly gyakorlása, nyelvtörők, kiszámolók tanulása. - Gyermekdalok, körjátékok eljátszása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyesejtés, artikuláció, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, beszédleghzés (beléghzés, kiléghzés), levegővétel, hang, szó, időtartam (rövid, hosszú), hangerő (halk, hangos), beszédtempó (gyors, lassú), hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	A magyar ábécé betűinek ismerete és betűösszevonás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. - Téri-, síkbeli tájékozódás, lateralitás. - Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. - Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása az ujj-abc jeleivel együtt a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. - A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. - Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése a megértés bizonyítása segítségével, irányítással, rámutatással, rajzzal, tevékenységgel. - Szókincsbővítés. - Értő olvasás fejlesztése. - A néma olvasás elemi szintű kialakítása. - Az olvasási készség fejlesztése. - Algoritmus követése. - Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése tanári irányítással a tanulók egyéni képességeinek függvényében. - Képtörténetek feldolgozása képeskönyvek, bemutatása, az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Felkészülés az olvasásra - Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása. - Képolvasási gyakorlatok végzése. - A rész-egész viszonyának megtapasztalása. - Szótagolás tapssal kísérvé. - Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. - Beszédhangok megkülönböztetése. - Rövid-hosszú hangok differenciálása. - Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. - Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése. - A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. - Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. - Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése. - Szövegtanulási technikák megismerése. - Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése. Az olvasás jelrendszere – Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban. – Hang és betű azonosítása. – Betűk felismerése szavakban, szövegben. – Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk). – Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása.	- Megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát. - Szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért. - Ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát. - Részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban). - Megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset. - Szavakat hangokra, szótagokra bont. - Hangokból, szótagokból szavakat épít. - Zöngés, zöngétlen hangokat megkülönböztet. - Biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét. - Törekszik a szöveghű olvasásra. - Tájékozódik a szövegben, a tankönyvben.

– Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában. – Hangos olvasás gyakorlása. – Törekvés a szöveghű olvasásra. – Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése. Az írott szöveg megértése - Tájékozódás a tankönyvben. - Tájékozódás a szövegben. - Az adatok visszakeresése. - Információk kiemelése. - A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. - Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése. - Mondatok kiegészítése képek segítségével. - Mondatok hangos és néma olvasása. - Rövid szöveg hangos és néma olvasása. - Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. - Cím, szereplők, események megbeszélése. - Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással). - Tartalom elmondása. - A történet dramatizálása. - Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. - Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése. - Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. - A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang (hosszú hang, rövid hang), betű (kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó), szótag, szó, mondat, szöveg; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.; azonos, egyforma, különböző, írásjel (pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel), nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, sor, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, közmondás, piros, kék, zöld, sárga, fekete, fehér

Témakör	Írás, szövegalkotás	Órakeret 56 óra
Előzetes tudás	Tanult kisbetűk írása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. - Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. - Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. - Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. - Az írás funkciójának megismertetése. - Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. - Az íráskészség megalapozása. - Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. - Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. - Az eszközszintű írás előkészítése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Az írás jelrendszere - Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. - Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. - Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. - Tájékozódás vonalközben. - Nagymozgások, kismozgások végzése. - Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. - A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. - Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás. - Sorkövetés, sorváltási tevékenység. - Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. - Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása.	- Irányokat felismer, megnevez. - Vonalközben jól tájékozódik. - Ceruzafogása megfelelő. - A tanult betűelemeket vázolja és kapcsolja. - A kis – és nagybetűket vonalközben elhelyezi és kapcsolja. - Az írásjeleket ismeri és alkalmazza. - A magán – és mássalhangzók hosszúságát jelöli. - Önellenőrzést végez.

- Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása. - Betűk írása tollbamondással. - Írásjelek írása, alkalmazása. - Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. - Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. - Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. - Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. - Mondatkezdő nagybetű használata. - Önellenőrzés irányítással. - Hibajavítás segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	Tapasztalati alapon a mondat, a szó, a szótag, a hang és a betű megkülönböztetése. A szavak szótagokra bontása.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	- Auditív és vizuális észlelés, - figyelem, - differenciálás fejlesztése. - Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. - Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. - Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). - Helyes beszédhangsúly kialakítása. - A nyelvhasználat alapozása. - A kis- és a nagybetűk használata. - A helyesírási készség megalapozása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái - Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása. - Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutakozás, köszönés, megszólítás, kérdés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). - Beszélgetés, vita. - Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. - Saját élmények egyszerű megfogalmazása. - Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. - Nyelvi mintakövetés beszédben. - Konkrét élethelyzetben megismerhető elemi erkölcsi fogalmak tisztázása. Szavak jelentése, szókincs - Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével. Hang, betű, szótag, szó - A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. - Betűk válogatása, csoportosítása. - Szavak hangokra bontása. - Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. - Szótagolás tapssal, szótagok számlálása. Modalitás szerinti mondatfajták - Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	- Megfigyeli, és tapasztalati úton próbálja megkülönböztetni egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat és azok jelentésmódosító szerepét. - Törekszik a hangjelölés megismert szabályainak helyes alkalmazására a tanult szavakban. - Írásbeli munkáját szöveg minta alapján segítséggel ellenőrzi, javítja. - Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Törekszik az egyéni sajátosságaihoz mérten olvasható, rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre. - Próbálja a tanult helyesírási ismereteket alkalmazni. - Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között. - Törekszik a mondatkezdő nagybetű és a mondatvégi írásjelek megfelelő alkalmazására. - Gyakorolja szavak, szócsoporthoz, szó szerkezetek, mondatok látó-halló tollbamondás után való leírását. - Törekszik a gyermek mondanivalója egyszerű nyelvi megformálására, helyzete, igényei, véleménye kifejezésére.

- Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. - Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. - Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. - Mondatvégi írásjelek alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérdés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Néhány mondóka, soroló, gyermekjáték, vers ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. - Ritmusérzék fejlesztése. - Ítézőképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. - Szabálytudat megerősítése. - Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. - Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. - Szövegértő képesség fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi - Mesehallgatás. - Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. - Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. - Rövid mesék olvasása. <u>Törzsanyag:</u>	– A tanuló beszéde hallásállapotának megfelelő. – A tanuló hallgat, olvas verset, ismer kiszámolót, mondókat. – Segítséggel értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. – Digitális forrásokat is használ. – Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését.

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; <u>A sajtot osztó róka</u>; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; <u>Az okos leány</u>; <u>Az öreg halász és a nagyravágyó felesége</u> (Illyés Gyula); A hiú király; <u>Csalimese</u> (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek) <u>A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:</u> Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelőbbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kiscigány; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni Epikus művek jellemzői - Szereplők, helyszín kiemelése irányítással.	- Törekszik a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazni a különböző nyelvi szinteken. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - Próbál különbséget tenni a mesés és valószínű történetek között. - Felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, segítséggel azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását. - Képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően törekszik a lényeges elemek kiemelésére. - Élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból. - Egyéni adottságaihoz mérten érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát. - Néhány verset, mondókát elmond fejből/ előad jellel kísérvé. - Dramatikus játékokban együttműködik a társakkal.
---	---

- Cselekmény megfogalmazása segítséggel. - Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata. Lírai alkotások jellemzői – Vers, versszak felismerése. <u>Törzsanyag:</u> Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehenek (A vastag betűs művek memoritek.) <u>A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:</u> Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnapi; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkal? Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirtó Károly: Pinty és ponty Báb- és drámajátékok jellemzői - A mesék cselekményének eljátszása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya

A fejlesztés várt eredményei az 2. évfolyam végén:

- A tanuló hallás- és beszédállapotának megfelelően beszéljen, ismerje a szóbeli kommunikáció alapvető szabályait, törekedjen az alkalmazásukra.
- Törekedjen az egyszerű magyarázatok utasítások és társai közléseinek megértésére, és a kérdések adekvát megválaszolására.
- Folyamatosan bővítse szókincsét, és ezt próbálja alkalmazni is szövegértő feladatokban tanítói segítséggel.
- Törekedjen a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáinak használatára.
- Alkosson néhány összefüggő mondatot tanítói segítséggel, számoljon be élményeiről, olvasmányairól beszéd, jel, gesztus igénybevételével.
- Törekedjen egyéni adottságainak megfelelően a memoriterek szöveghű visszaadására hangos beszéddel és/vagy jelnyelv alkalmazásával (4-5 mondóka, vers).
- Ismerje az írott és nyomtatott kis – és nagybetűket, rendelkezzen hallás- és beszédállapotának megfelelő szókincssel. Tudja a kis – és nagybetűket szabályosan alakítani és kapcsolni.
- Törekedjen az ismert és begyakorolt szöveg folyamatos, pontos olvasására (szótagoló illetve lassú szóképes formában).
- Nevezze meg a szereplőket és az eseményt.
- Tanítói segítséggel emelje ki az olvasottak lényegét.
- Törekedjen rendezett, pontos írásképre.
- Ismerje fel és törekedjen a tanult nyelvtani fogalmak megnevezésére, szükség szerint idézze fel és próbálja alkalmazni a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban.
- A szavakat tudja hangokra bontani, a betűkből szavakat alkotni.
- Törekedjen a j hang helyes jelölésére a begyakorolt szavakban.
- Szavakat, rövid mondatokat másoljon előkészítéssel írottól, nyomtatotttól. 3-4 betűből álló szavakat írjon le tollbamondás után. Begyakorolt szavakat emlékezetből is próbáljon leírni.
- Az írott nagybetűket. önállóan másolja, tollbamondásnál előkészítés után.
- Törekedjen az egyszerű szavak helyes elválasztására.

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült

3. évfolyam

A harmadik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés. A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit.

Az irodalmi művek elemzésével megalapozzuk az együttműködés, az együttérzés, a segítőkészség, az önkéntes feladatvállalás, a felelősségvállalás, a tisztelet, a kötelességtudat, az önfegyelem készségét. E tevékenység során alakul a tanuló attitűdje önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fejlődik az önismerete, erősödik az önbizalma. Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztály összetételét figyelembe véve történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Az irodalmi nevelés fejleszti a mérlegelő érzéket, a kreativitást, gazdagítja az önismeretet. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen az évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosságot, az árnyalt önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét, alakítják az erre alkalmassá tevő képességet.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 6 óra

Éves óraszám: 204 óra

Témakör	Órakeret
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése értelmezése és kommunikáció	38
Olvasás, az írott szöveg megértése	46
Írás, szövegalkotás	30
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	45
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	45
Összesen:	204

3. évfolyam

Témakör	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és kommunikáció	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	A tanuló hallás és beszédállapotának megfelelő szintje. Az egyéni adottságoknak megfelelően eddig elsajátított szókincs.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. - Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. - Az auditív észlelés és –figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. - A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és beszédbátorság növelése. - A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). - A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. - A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. - Rövid kiszámolók, mondókák, versek tolmácsolása. - Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. - Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség alakítása. - Egyéb kommunikációs csatornák alkalmazása. a jelnyelv, ujj-abc, gesztus, mimika, totálkommunikáció.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Beszédhallás, hallás utáni értés – Helyes beszédleghzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, versek mondása során. – Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban. – Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése. – Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás. – Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása. – Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. – Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával. Beszédfelettsé, kommunikáció – Saját és közösségi élmények megfogalmazása. – Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával. – Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok. – Az iskolai életben előforduló események megbeszélése. – Bekapcsolódás társak beszédébe (figyelem a kortárs beszélgetőtársra). – Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata.	- Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatokat végez. - Helyes beszédleghzést alkalmaz a léghző gyakorlatok során. - A hangokat - egyéni adottságaitól függően - tisztán ejti. - A beszédhangok időtartamát érzékelteti. - A beszédritmust, beszédtempót megfigyeli, utánozza és visszaadja. Hang-, szótag- és szósort ismételi. - Hang, szótag, szó fogalmát ismeri. - Képeket, tárgyakat megnevez. - Verseket, mondókák ritmusát megfigyeli, érzékelteti. - Figyel a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részt vesz a tanulócsopórtban folyó beszélgetésben. - Alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez. - A társas nyelvi magatartást elsajátítja (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). - A helyes ejtést gyakorolja játékos után mondással. - Saját élményeket fogalmaz meg többféle kommunikációs csatorna alkalmazásával egyéni adottságoknak megfelelően, tanári segítséggel. - Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatokat végez. - Képről - kérdések segítségével - mondatokat alkot. - Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, mondatokat alkot tanári segítséggel, és közben törekszik az időrend betartására. - A kijelentés és a kérdés beszédallamát megfigyeli, és gyakorolja a hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével.

– Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása. – Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. – Címadási gyakorlatok. – Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték). – Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. – A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. Memoriterek – Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). – Kiszámolóok tanulása. – Verstanulás. – Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. – Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal.	- Kérdez és válaszol a mindennapi élethelyzetekben. - Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmakat megnevez. - A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmait használja a mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. - Szerepek eljátszására képes dramatikus eszközökkel, tanári irányítással a következő témakörökben: - Közösség – Család - Emberi test és lélek – Szabadidő - Társas kapcsolatok - A munka világa - Intézmények – az iskola - Lakóhely – a gazdálkodás - Az élő természet és változásai - Az élettelen természet és változásai - Tájékozódási alapismeretek - Közlekedés - Mimetizál - helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. - Érzelmek kifejezésére törekszik. - Ritmikus tevékenységeket végez szövegkísérettel. - Megfelelő hangerőt, hanglejtést, hangsúlyt alkalmaz, kiszámolókat tanul meg. - Eljátssza a gyermekdalokat, körjátékokat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	belégzés, kilégzés, hang, szó, hangerő, tempó, vers, mondóka, kiszámoló, esemény, jó, rossz, szép, csúnya. levegővétel, rövid, hosszú, halk, hangos, gyors, lassú, kép, esemény, dal, jel, szokás, kérdés, válasz

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 46 óra
Előzetes tudás	A magyar ábécé betűinek ismerete és betűösszevonás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása, az ujj-abc jeleivel együtt a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. - Megfelelő olvasási tempó kialakítása. - A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése.	

	- Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. - Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. - Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. - Téri-, síkbeli tájékozódás, lateralitás. - Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. - Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással, rámutatással, rajzzal, tevékenységgel. Szókincsbővítés. - A néma olvasás elemi szintű kialakítása. - Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése tanári irányítással a tanulók egyéni képességeinek függvényében. - Képtörténetek feldolgozása, képeskönyvek bemutatása, az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.
--	--

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Az olvasás jelrendszere - Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. - Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. - Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata. - Mondatok hangos és néma olvasása. - Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. - Tájékozódás a szövegben. - Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása. Az írott szöveg megértése - Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése.	- Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságát, hasonlóságát, különbözőségét megfigyeli, megfogalmazza. - Képolvasási gyakorlatokat végez. - A rész-egész viszonyát megtapasztalja. - Szótagol tapssal kísérvé. - Beszédhangokat megkülönböztet. - Rövid-hosszú hangokat differenciál. - Globálisan észlelt nyelvi egységeket (szavakat) hangokra bont. - A térben megfelelően tájékozódik, irányokat megnevez. - Irányított szemmozgást végez, szemfixációt megerősít. - Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatokat végez. - Megismeri a szöveg tanulási technikákat. - Jeleket, piktogramokat, rajzos utasításokat felismer, értelmez.

- Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. - Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. - Tanulság megfogalmazása segítséggel. - Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: - a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, - mondatok és képek egyeztetése, - szereplők tulajdonságainak felismerése, - vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével, - mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása. - Dramatizálás. - A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. - Versolvasás, verstanulás. - Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. - Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. - Ismerkedés gyermekújságokkal.	- Hanganalízisre képes tanári irányítással: hangokat felismer, megkülönböztet, kapcsol, leválaszt, helyét meghatározza a szóban. - Hangot és betűt azonosít. Betűket felismer szavakban, szövegben. - Az olvasás teljes jelrendszerét használja. (Egy- és többtagú szavakat kirak, összeolvas.) - Hangos olvasása megfelelő. - Törekszik a szöveghű olvasásra. - Tájékozódik a tankönyvben. - Tájékozódik a szövegben. - Az adatokat visszakeresi. - Információkat kiemel. - A szavak, rövid mondatok megértését bizonyítja rajzzal, színezéssel. - Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetésére képes. - Mondatokat kiegészít képek segítségével. - Mondatokat olvas hangos és néma olvasással. - Rövid szöveget olvas hangos és néma olvasással. - Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élményeket felidézi és megosztja. - Cím, szereplők, események megnevezésére képes. - Az olvasmányokhoz kapcsolódó feladatokat megoldja (segítséggel, irányítással). - Tartalmat mond tanári segítséggel, egyéni adottságainak megfelelően: - hangos beszéddel önállóan, - kérdések, képek segítségével, - jellel, gesztussal, rajzos formában. - A történetet dramatizálja. - Szerepjátékokat, közmondásokat ismer. - A műélvezetet megtapasztalja a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, sor, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, piros, kék, zöld, sárga, fekete, fehér

Témakör	Írás, szövegalkotás	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. - Rész és egész megfigyelése. - Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. - Készség szintű másolás (írottól és nyomtatottól) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. - Síkbeli- és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. - Vizuális észlelés, és differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. - Dominancia megerősítése. - Szabályos betűalakítás és – kapcsolat. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. - Az eszköz szintű írás előkészítése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Az írás jelrendszere - Az írástechnika gyakorlása. - Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. - Szavak, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottól, nyomtatottól). - Rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. - Szavak írása emlékezetből. - Írásjelek alkalmazása. - Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. - Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése.	- Térben, síkban tájékozódik. - Nagymozgásokat, kismozgásokat végez. - Az íráshoz szükséges helyes testtartást megtartja. - Az írásjeleket alkalmazza. - Szavakat, rövid mondatokat másol. - Begyakorolt szavakat és két-három szavas mondatokat ír látó-halló tollbamondással és emlékezetből. - Magán - és mássalhangzók hosszúságát megfigyeli, jelöli. - Szószerkezeteket másol.

- Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel. Szövegalkotás írásban - Szavak gyűjtése és írása. - Mondatok kiegészítése. - Mondatbővítés. - Mondatbefejezés. - Mondatalkotás. - Címadás. - Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával. - Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.	- A nevek írása során a nagybetűket alkalmazza. - Mondatkezdő nagybetűt használ. - Önellenőrzést végez irányítással. - Hibát javít segítséggel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, hullámvonal

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 45 óra
Előzetes tudás	Tapasztalati alapon a szöveg, a mondat, a szó, a szótag, a hang és a betű megkülönböztetése. A szavak szótagokra bontása. A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás. - Auditív és vizuális észlelés, - figyelem, - differenciálás fejlesztése. - Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. - Szókincs bővítés. Verbális emlékezet növelése. - Hangok időtartamának érzékelése. - A kis és a nagybetűk használata.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái – Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás. – Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. – Társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. Szavak jelentése, szókincs – Szavak csoportosítása jelentésük szerint (rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak). – A szókincs folyamatos gyarapodása. Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék – Hang és betű megkülönböztetése. – A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: – megfigyelése, – jelölése begyakorolt szóanyagban. – Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése. Szófajok – Szavak csoportosítása: – kérdések alapján; – jelentés szerint. Modalitás szerinti mondatfajták – Mondatfajták: közlés, kérdés, felszólítás megfigyelése, felismerése olvasott szövegekben, helyes használata a mindennapi beszédben, írásbeli gyakorlása. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	– Alkalmazza a kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás formáit. – A társas nyelvi magatartási formákat alkalmazza (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérdés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). – Beszélgetést kezdeményez és folytat. – Figyel a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részt vesz a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. – Saját élményeket egyszerűen megfogalmaz az összes kommunikációs csatornán keresztül tanári segítséggel. – Alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez. – Próbálkozik a beszédben a nyelvi mintakövetéssel. – Konkrét élethelyzetben meg tapasztalható elemi erkölcsi fogalmakat ismer. – Szókincsét bővíti tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentését sokoldalúan érzékelteti. – A beszédhangokat differenciálja és felismeri a szavakban. – Betűket válogat, csoportosít. – Szavakat hangokra bont. – Magánhangzók, mássalhangzók időtartamát megfigyeli, jelöli. – Szótagol tapssal, a szótagokat megszámlálja. – Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyát érzékelteti mintakövetéssel. – Magánhangzók időtartamát jelöli másolásnál, tollbamondásnál. – Hosszú mássalhangzókat jelöli a szavakban másolásnál. – Nagybetűket használ nevek írásakor és mondatkezdésnél.

– Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után. – A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. – Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. – A teljes ábécé, betűrend ismerete. – A mondat szavakra tagolása.	– Mondatvégi írásjeleket alkalmaz a mondat végén.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, tiltás, parancs, utasítás, főnév, bemutatkozás, köszönés, megszólítás, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 45 óra
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése megközelítőleg pontosan tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. - Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. - Ritmusérzék fejlesztése. - Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. - Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. - Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. - Empátia, kreativitás fejlesztése. - Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása. - Szabálytudat megerősítése. - Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott művek – Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. – Népi játékok eljátszása.	- Mondókákat, kiszámolókat, népi játékokat ismer, eljátszik. - Rövid gyermekverseket, versrészleteket elolvas, megtanul.

– Találós kérdések olvasása. – Magyar és más népek meséinek olvasása. – Gyermekversek olvasása. – Könyvtárlátogatás. Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: Őszbe csavarodott Bartos Erika: Maci a Holdon, Budapest Csukás István: Hideg szél fúj, Sün Balázs Fazekas Anna: Ősz, Télapó, Tél, Szület Gárdonyi Géza: Gólyák, Cifra mese, Macskánk Gryllus Vilmos: Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgató erdő József Attila: Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter Kányádi Sándor: Hófolto még a határ, Kelj föl, nap Lázár Ervin: Öregapó madarai Móra Ferenc: Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király Móricz Zsigmond: Iciri-piciri, Kevélykerek, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek Nemes Nagy Ágnes: Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet) Szabó Lőrinc: A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny Tamkó Sirató Károly: Mondjam még? Varró Dániel: Buszvezetők Weöres Sándor: Vásár (részlet), Ha vihar jó a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaskola, Szép a fenyő, Nő a dér, álom jár Zelk Zoltán: A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír Ajánlott európai szerzők és művek: Andersen: A két gyertya, A rendíthetetlen ólomkatona, A három versenyugró	- Rövid meséket olvas. - Szereplők, helyszín kiemelésére képes irányítással. - Cselekményt megfogalmaz nonverbális kommunikációs eszközökkel is. - Megítéli a szereplők tulajdonságait és cselekedeteit – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmát ismeri, használja. - Felismeri a versben a versszakokat. - A mesék cselekményét eljátssza.
--	--

Aesopus: Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya Grimm: A csillagruha La Fontaine: A tücsök és a hangya Richard Scarry: Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér? Szutyjev: Az alma, Miau, A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni Epikus művek jellemzői Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma. Lírai alkotások jellemzői Versek hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése. A vers versszakokra bontása. Rím felismerése. Báb- és drámajátékok jellemzői Népi játékok játszása. Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya

A fejlesztés várt eredményei az 3. évfolyam végén:

- A tanuló hallás- és beszédállapotának megfelelően beszéljen, ismerje a szóbeli kommunikáció alapvető szabályait, törekedjen az alkalmazásukra.
- Törekedjen az egyszerű magyarázatok, utasítások és társai közléseinek megértésére, és a kérdések adekvát megválaszolására.

- Folyamatosan bővítse szókincsét, és ezt próbálja alkalmazni is szövegértő és szövegalkotó feladatokban tanítói segítséggel.
- Törekedjen a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáinak használatára.
- Próbáljon bekapcsolódni a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe.
- Felkészülés után törekedjen folyamatosan, megközelítőleg érthetően felolvasni ismert szöveget. Felolvasása képességeinek megfelelően értelmező, az írásjelek szerint tagolt, hanglajtváltoztatása és tempója az élőbeszédhez közelítő legyen.
- Életkorának megfelelő témájú és szövegnehézségű olvasmányt próbáljon megérteni néma olvasás útján, a szövegértést bizonyítani szövegértéses feladatokkal (pl. hiányos mondat, feleletválasztás, igaz-hamis állítások).
- Nevezze meg az olvasmány szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait.
- Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét próbálja megfogalmazni.
- Ismerjen, próbáljon alkalmazni néhány fontos olvasási stratégiát.
- A memoriterek nyelvi állapotához mérten szöveghűen, érthetően mondja el.
- Adott vagy választott témáról 5-7 mondatos elbeszélő fogalmazást készítsen tanári segítséggel a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. A tartalmi egységek kezdetét próbálja bekezdéssel jelezni. Tanítója útmutatásai alapján törekedjen kijavítani fogalmazási és helyesírási hibáit.
- Törekedjen megnevezni és jelölni megfelelően a tanult mondatfajtákat, felismerni a tanult szófajokat, és megnevezni azokat szövegben is.
- A begyakorolt szókészlet körében próbálja helyesen alkalmazni a tanult helyesírási szabályokat.
- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek.
- Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke közelítse meg az életkorra jellemző szintet.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült

4. évfolyam

A negyedik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés.

A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit.

Az irodalmi művek elemzésével megalapozzuk az együttműködés, az együttérzés, a segítőkészség, az önkéntes feladatvállalás, a felelősségvállalás, a tisztelet, a kötelességtudat, az önfegyelem készségét. E tevékenység során alakul a tanuló attitűdje önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fejlődik az önismerete, erősödik az önbizalma. Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztály összetételét figyelembe véve történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Az irodalmi nevelés fejleszti a mérlegelő érzéket, a kreativitást, gazdagítja az önismeretet. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen az évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosságot, az árnyalt önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét, alakítják az erre alkalmassá tevő képességet.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 7 óra

Éves óraszám: 238 óra

Témakör	Órakeret
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése értelmezése és kommunikáció	70
Olvasás, az írott szöveg megértése	50
Írás, szövegalkotás	36
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	52
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	30
Összesen:	238

3. évfolyam

Témakör	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és kommunikáció	Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	A tanuló hallás és beszédállapotának megfelelő szintje. Az egyéni adottságoknak megfelelően eddig elsajátított szókincs.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- A megfelelő hangképzés, beszédleghzés és hangoztatás fejlesztése. - Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. - Az auditív észlelés és – figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. - A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és beszédbátorság növelése. - A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). - A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. - A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. - A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. - Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. - Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszéd tartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. - Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. - Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szövegű tolmácsolása. - Empátia, szociális készségek formálása. - Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség alakítása. - Egyéb kommunikációs csatornák alkalmazása. a jelnyelv, ujj-abc, gesztus, mimika, totálkommunikáció.
--	--

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Beszédhallás, hallás utáni értés – Helyes beszédleghzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szó sorok, szövegek, versek mondása során. – Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban. – Hangkapcsolatok, szó sorok ismétlése.	– Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatokat végez. – Helyes beszédleghzést alkalmaz a léghő gyakorlatok során. – A hangokat - egyéni adottságaitól függően - tisztán ejti. – A beszédhangok időtartamát érzékelteti. – A beszédritmust, beszédtempót megfigyeli, utánozza és visszaadja. Hang-, szótag- és szósort ismételi. – Hang, szótag, szó fogalmát ismeri.

– Mondatfonetikai gyakorlatok végzése. – Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás. – Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása. – Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. – Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. – Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten. – Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. – Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával. Beszédfejllettség, kommunikáció – Saját és közösségi élmények megfogalmazása. – Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával. – Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok. – Az iskolai életben előforduló események megbeszélése. – Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra). – Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata. – Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés. – Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása.	– Képeket, tárgyakat megnevez. – Versek, mondókák ritmusát megfigyeli, érzékelteti. – Figyel a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részt vesz a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. – Alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez. – A társas nyelvi magatartást elsajátítja (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). – A helyes ejtést gyakorolja játékos után mondással. – Saját élményeket fogalmaz meg többféle kommunikációs csatorna alkalmazásával egyéni adottságoknak megfelelően, tanári segítséggel. – Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatokat végez. – Képről - kérdések segítségével - mondatokat alkot. – Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, mondatokat alkot tanári segítséggel, és közben törekszik az időrend betartására. – A kijelentés és a kérdés beszédhangját megfigyeli, és gyakorolja a hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. – Kérdez és válaszol a mindennapi élethelyzetekben. – Konkrét élethelyzetekben érzékletesen meg tapasztalható elemi erkölcsi fogalmakat megnevez. – A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmait használja a mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. – Szerepek eljátszására képes dramatikus eszközökkel, tanári irányítással a következő témakörökben: – Közösség – Család – Emberi test és lélek – Szabadidő – Társas kapcsolatok – A munka világa – Intézmények – az iskola
---	--

– Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. – Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében. – Címadási gyakorlatok. – Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték). – Önismereti gyakorlatok. – Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. – A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. – Különböző magatartásformák elemzése, értékelése. – Az életkornak megfelelő erkölcsi választások. – Memoriterek – Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). – Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. – Verstanulás. – Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. – Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása. – Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal. – Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).	– Lakóhely – a gazdálkodás – Az élő természet és változásai – Az élettelen természet és változásai – Tájékozódási alapismeretek – Közlekedés – Mimetizál - helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. – Érzelmek kifejezésére törekszik. – Ritmikus tevékenységeket végez szövegkísérettel. – Megfelelő hangerőt, hanglejtést, hangsúlyt alkalmaz, kiszámolókat tanul meg. – Eljátssza a gyermekdalokat, körjátékokat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya, mondat, szöveg, valóság, mese, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, cím

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	A magyar ábécé betűinek ismerete és betűösszevonás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása, az ujj-abc jeleivel együtt a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. - Megfelelő olvasási tempó kialakítása. - A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. - Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. - Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. - Információkereső technikák megalapozása. - A kifejező olvasás képességének fejlesztése. - Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. - Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. - Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése. - Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. - Téri-, síkbeli tájékozódás, lateralitás. - Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. - Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése a megértés bizonyítása segítségével, irányítással, rámutatással, rajzzal, tevékenységgel. Szókincsbővítés. - A néma olvasás elemi szintű kialakítása. - Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. - Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése tanári irányítással a tanulók egyéni képességeinek függvényében.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Az olvasás jelrendszere – Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. – Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. – Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata. – Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál. – Szövegek hangos és néma olvasása. – Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. – Tájékozódás a szövegben. – Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása. Az írott szöveg megértése – Szöveg hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. – Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. – Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. – Tanulság megfogalmazása segítséggel. – Tartalom elmondása. – Szövegösszefüggések keresése. – Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, mondatok és képek egyeztetése, szereplők tulajdonságainak felismerése, vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével, mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása.	– Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságát, hasonlóságát, különbözőségét megfigyeli, megfogalmazza. – Képolvasási gyakorlatokat végez. – A rész-egész viszonyát megtapasztalja. – Szótagol tapssal kísérve. – Beszédhangokat megkülönböztet. – Rövid-hosszú hangokat differenciál. – Globálisan észlelt nyelvi egységeket (szavakat) hangokra bont. – A térben megfelelően tájékozódik, irányokat megnevez. – Irányított szemmozgást végez, szemfixációt megerősít. – Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatokat végez. – Megismeri a szövegtanulási technikákat. – Jeleket, piktogramokat, rajzos utasításokat felismer, értelmez. – Hanganalízisre képes tanári irányítással: hangokat felismer, megkülönböztet, kapcsol, leválaszt, helyét meghatározza a szóban. – Hangot és betűt azonosít. Betűket felismer szavakban, szövegben. – Az olvasás teljes jelrendszerét használja. (Egy- és többtagú szavakat kirak, összeolvas.) – Hangos olvasása megfelelő. – Törekszik a szöveghű olvasásra. – Tájékozódik a tankönyvben. – Tájékozódik a szövegben. – Az adatokat visszakeresi. – Információkat kiemel. – Rövid szöveget olvas hangos és néma olvasással. – Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élményeket felidézi és megosztja. – Cím, szereplők, események megnevezésére képes.

– Dramatizálás. – Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: az adatok visszakeresése, információk kiemelése. – A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. – Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. – Versolvasás, verstanulás. – Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. – Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. – Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. – Gyermeklexikon használata. – Ismerkedés gyermekújságokkal.	– Az olvasmányokhoz kapcsolódó feladatokat megoldja (segítséggel, irányítással). – Tartalmat mond tanári segítséggel, egyéni adottságainak megfelelően: - hangos beszéddel önállóan - kérdések, képek segítségével - jellel, gesztussal, rajzos formában. – A történetet dramatizálja. – Szerepjátékokat, közmondásokat ismer. – A műélvezetet megtapasztalja a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, nyomtatott betű, nyelv, sor, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás,

Témakör	Írás, szövegalkotás	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. - Rész és egész megfigyelése. - Írástechnika automatikus alkalmazása.	

	- Készség szintű másolás (írottól és nyomtatottól) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. - Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékeztetből írással - begyakorolt szavak és két-három szavas mondatok. - Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. - Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. - Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása. - Vizuális észlelés, és differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. - Dominancia megerősítése. - Szabályos betűalakítás és – kapcsolat. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. - Az eszköz szintű írás előkészítése.
--	---

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Az írás jelrendszere – Az írástechnika gyakorlása. – Segédvonal nélküli füzet használata. – Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. – Mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottól, nyomtatottól). – Rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással, illetve emlékeztetből. – Írásjelek alkalmazása. – Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. – Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. – Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése. – Hibafelismerés, hibajavítás segítségével. Szövegalkotás írásban – Szavak gyűjtése és írása. – Mondatok kiegészítése. – Mondatbővítés. – Mondatbefejezés.	- Térben, síkban tájékozódik. - Nagymozgásokat, kismozgásokat végez. - Az íráshoz szükséges helyes testtartást megtartja. - Az írásjeleket alkalmazza. - Szavakat, rövid mondatokat másol. - Begyakorolt szavakat és két-három szavas mondatokat ír látó-halló tollbamondással és emlékeztetből. - Magán - és mássalhangzók hosszúságát megfigyeli, jelöli. - Szószerkezeteket másol. - A nevek írása során a nagybetűket alkalmazza. - Mondatkezdő nagybetűt használ. - Önellenőrzést végez irányítással. - Hibát javít segítséggel.

– Mondatalkotás. – Címadás. – Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával. – Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában. Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép, vonal, vonalköz, margó

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 52 óra
Előzetes tudás	Tapasztalati alapon a szöveg, a mondat, a szó, a szótag, a hang és a betű megkülönböztetése. A szavak szótagokra bontása. A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. - A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. - A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás. - A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése. - Auditív és vizuális észlelés, - figyelem, - differenciálás fejlesztése. - Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. - Szókincsbővítés. - Hangok időtartamának érzékelése. - A kis és a nagybetűk használata.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái - Beszélgetés, vita: - helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, - a vitakultúra formálása, - vélemény megfogalmazása, megosztása. - Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban. - A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben. - Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés. Szavak jelentése, szókincs - Szavak csoportosítása jelentésük szerint: - több jelentésű szavak, - azonos alakú szavak. - Állandósult szókapcsolatok értelmezése. - Közmondások, szólások értelmezése. - A szókincs folyamatos gyarapodása. Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék - Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése. - A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok megfigyelése a szavakban és a szavak végén, helyesírása begyakorolt szókészletben. Szófajok - Szavak csoportosítása: kérdések alapján; jelentés szerint. Modalitás szerinti mondatfajták - Mondatfajták: felkiáltás, óhajtás megfigyelése, felismerése olvasott szövegekben, helyes használata a mindennapi beszédben, írásbeli gyakorlása.	- Beszélgetést kezdeményez és folytat. - Figyel a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részt vesz a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. - Saját élményeket egyszerűen megfogalmaz az összes kommunikációs csatornán keresztül tanári segítséggel. - Alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez. - Próbálkozik a beszédben a nyelvi mintakövetéssel. - Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmakat ismer. - Szókincsét bővíti. - A beszédhangokat differenciálja és felismeri a szavakban. - Betűket válogat, csoportosít. - Szavakat hangokra bont. - Magánhangzók, mássalhangzók időtartamát megfigyeli, jelöli. - A felkiáltás és az óhajtás mondathangsúlyát érzékelteti mintakövetéssel. - Magánhangzók időtartamát jelöli másolásnál, tollbamondásnál. - Hosszú mássalhangzókat jelöli a szavakban másolásnál. - Nagybetűket használ nevek írásakor és mondatkezdésnél. - Mondatvégi írásjeleket alkalmaz a mondat végén.

Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek - Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén. - A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. - A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. - Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. - Az elválasztás eseteinek megfigyelése. - A teljes ábécé, betűrend ismerete. - A mondat szavakra tagolása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történet, főnév, köznévi, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan, beszélgetés

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése megközelítőleg pontosan tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. - Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. - Ritmusérzék fejlesztése. - Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. - Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. - Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. - Empátia, kreativitás fejlesztése. - Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása. - Szabálytudat megerősítése. - Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott művek - Találós kérdések olvasása. - Magyar és más népek meséinek olvasása. - Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. - Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. - Könyvtárlátogatás. Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: Ősbe csavarodott Bartos Erika: Maci a Holdon, Budapest Csukás István: Hideg szél fúj, Sün Balázs Fazekas Anna: Ősz, Télapó, Tél, Szület Gárdonyi Géza: Gólyák, Cifra mese, Macskánk Gryllus Vilmos: Füstí fecskék, Kémény tetején, Hallgatag erdő József Attila: Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter Kányádi Sándor: Hófolto még a határ, Kelj föl, nap Lázár Ervin: Öregapó madarai Móra Ferenc: Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király Móricz Zsigmond: Iciri-piciri, Kevélykerek, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek Nemes Nagy Ágnes: Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet) Szabó Lőrinc: A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny Tamkó Sirató Károly: Mondjam még? Varró Dániel: Buszvezetők	– Versrészleteket elolvas, megtanul. – Rövid meséket olvas. – Szereplők, helyszín kiemelésére képes irányítással. – Cselekményt megfogalmaz nonverbális kommunikációs eszközökkel is. – Megítéli a szereplők tulajdonságait és cselekedeteit. A mesék cselekményét eljátssza.

Weöres Sándor: Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár

Zelk Zoltán: A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír

Ajánlott európai szerzők és művek:

Andersen: A két gyertya, A rendíthetetlen ólomkatona, A három versenyugró

Aesopus: Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya

Grimm: A csillagruha

La Fontaine: A tücsök és a hangya

Richard Scarry: Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?

Szutyjev: Az alma, Miau, A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni

Epikus művek jellemzői

- Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása.
- A történet idejének és helyszínének azonosítása.
- Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel.
- Történet főszereplőinek azonosítása.
- Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása.
- Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése.

Lírai alkotások jellemzői

- Versek hangos és néma olvasása.
- A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése.
- A vers versszakokra bontása.
- A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma).
- Rím felismerése.

- A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: ellentét, ismétlés (refrén). Báb- és drámajátékok jellemzői - Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. - Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban (pl. bábjáték).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ró, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, báb

A fejlesztés várt eredményei az 4. évfolyam végén:

- Próbálja a tanuló nyelvi szintjének megfelelően értelmesen és megközelítőleg érthetően kifejezni a gondolatait.
- Tudja elmondani saját személyi adatait. Napszaknak megfelelően köszönjön.
- Igyekezzen aktivizálni a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
- Próbálja használni a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát törekedjen beszélgető partneréhez igazítani.
- Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.
- Felkészülés után törekedjen beszédállapotának megfelelően folyamatosan, megközelítőleg érthetően és értelmezően felolvasni ismert szöveget.
- Életkorának megfelelő szöveget próbáljon megérteni néma olvasás útján. Nyelvi szintjéhez mérten próbálja elmondani az olvasottak lényegét, vagy a megértést bizonyítani a szövegértéses feladatokkal (pl. hiányos mondat, feleletválasztás, igaz-hamis állítás).
- Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét próbálja megfogalmazni.
- Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.
- Fogalmazzon meg 3-4 összefüggő mondatot a környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről.

- Törekedjen a szóképes illetve folyamatos, szöveghű olvasás megfelelő hangsúlyozására.
- Számoljon be az olvasottakról.
- Feladatainak megoldásához igyekezzon szükség szerint igénybe venni az iskola könyvtárát, illetve digitális forrásokat. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével próbálkozzon eligazodni.
- A memoriterek beszédállapotának megfelelően igyekezzon szöveghűen elmondani (4-5 mondóka, vers).
- Adott vagy választott témáról 6-8 mondatos fogalmazást (elbeszélést, leírást), készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával, ha szükséges tanári segítséggel.
- Próbál a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával pár mondatos tájékoztató szövegeket, rövid szöveges üzeneteket készíteni.
- Ismerje az írás teljes jelrendszerét.
- Igyekezzon felismerni a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév).
- A begyakorolt szókészlet körében igyekezzon helyesen alkalmazni a tanult helyesírási szabályokat.
- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek.
- Próbálja helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálni, szükség esetén javítani.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

Magyar nyelv és irodalom

**A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára
készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült.**

5-8. évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- Cél, hogy a diákok - képességeiknek megfelelően - megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak és képességeiknek megfelelően próbálják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Fontos, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók minél biztosabb szövegértésre tegyenek szert.
- Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése, hogy a tanulók őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.
- Szövegértési képességük fejlődésével pedig képessé váljanak arra, hogy össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek legyenek meglátni és kiemelni az egyszerűbb összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén képességüknek, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, használni tudják azokat.
- Kreativitásuk, önállóságuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait segítségével alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük.

Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, rövidebb, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.

- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is minél helyesebben ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ideértve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást.
- Ismerkedjenek a tananyag által előírt memoriterekkel, azokat próbálják képességeiknek megfelelően előadni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. A tanulási képességek fejlesztése és az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése-területek közműveltségi tartalmi nem jelennek meg külön, beépítésre kerültek a halmozottan sérültek tantervébe.

Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók esetében a fejleszthetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi állapot jelenti: a hallók azonos korosztályától egyedileg nagyon változó mértékben elmaradott szókincs, a nyelvi kifejezőeszközök kevésbé automatizált és árnyalt használata, a nyelvhasználat akusztikus, ritmikai összetevőinek érzékeléséből, felhasználásából következő eltérések. A NAT elveit és lényegét nem érintő módosításoknak ezek a jelenségek képezik az alapját.

Speciális módszertani eszközök:

Szabadbeszélgetés

Az alapfokú képzés második szakaszában is kiemelten fontos szerepű, legkevésbé oktatásjellegű órátípus.

Alkalmazható egész órát kitöltően, vagy csak mozzanatként bármely tantárgyi óra keretében.

Célja a szókincs gyarapítása, a természetes beszédfordulatok alkalmazásának elsajátíttatása, a gyermekek rugalmas kommunikációjának kiépítése.

Témája teljesen kötetlen, a kiindulópontot a gyermekek spontán mondanivalója adja.

Jellemzője a tanulók nagyfokú motiváltsága, amit a tanári empátia, a gyermekek mondanivalója iránti őszinte érdeklődés biztosít.

Részmozzanatai:

- A tanuló mondanivalójának megértése. (szükség esetén rajz, pantomimika igénybevétele a megnyilatkozásokban)
- A gyakran hiányos, töredékekben megjelenő közlések megfelelő nyelvi formába öntése a tanár által úgy, hogy a mondatok valóban a gyermek gondolatait tükrözzék.
- A helyesen megformált, szinonimákat és változatos nyelvi alakokat tartalmazó mondat megismételtetése a tanulóval.
- Rögzítés a társalgással párhuzamosan vagy a beszélgetés lezajlása után.

Tematikus beszélgetés

Valamennyi évfolyamon megjelenő órátípus.

Célját, szerepét tekintve megegyezik a szabadbeszélgetésével.

Lényeges eltérést a beszélgetés előkészítettsége, a tartalom előzetes ismerete jelent.

Az alaptéma, a beszélgetés leglényegesebb pontjai meghatározottak, de a társalgás kötetlensége itt is helyet kap.

Az irányított beszélgetés alapja lehet:

- Közösén átélt, megfigyelt események
- Tanulmányi séták, látogatások
- Az órán megrendezett megfigyelés, manipuláció
- Képek, rajzok

Részmozzanatai azonosak a szabadbeszélgetésével.

Szerepjáték

Az 5-8. évfolyamokon is folytatódó órátípus, illetve módszer. Jelentősége:

- Szerepjáték során a tanuló érzelmileg is azonosulhat szerepével, spontán gondolatait is kifejezheti, aktív részvételével jelentős személyiségvonásokkal gazdagodhat.
- Sokrétű tapasztalatszerzést tesz lehetővé, melynek útját le is rövidíti, s elősegíti a megtartó emlékezet fejlesztését.
- A gyermek családi környezetének hatásait kiegészítve lehetőséget ad a szociális szerepek eljátszására.
- A tapintatos viselkedés, figyelmesség, a segítségnyújtás, valamint a türelem és önfegyelem kialakítására is lehetőség nyílik játék közben.
- Önértékelésük alakulásával a kudarcátűrési képessége is fejlődik a gyermekeknél.

Pantomimjáték

Az 5-8. évfolyamokon is folytatódó órátípus, illetve módszer. Jelentősége:

- Eszköz használata nélkül gesztussal és mimikával jól megjeleníthető játékos, erős motivációjú, kifejezhető mozgások képezik a súlyos fokban hallássérült gyermekekhez közelálló órátípus alapját.
- Témái a szerepjátékokhoz hasonlóan köznapiak.
- Kiemelt jelentőségű a szereplő gyermeknek az önálló szövegértési, a "nézők" számára pedig a szóbeli fogalmazási készség fejlesztő hatása.
- Hangsúlyos szerepe van a gondolkodás- és figyelemfejlesztésben is.

Nyelvi szerkezetalkotás

Az 5-8. évfolyamokon is folytatódó órátípus. Jelentősége:

- A nyelvépítés tevékenységébe ágyazva vagy képi szemlélet alapján játékos formában segíti a tanulást.
- Célja a nyelvvalakok gyakorlása, a nyelvi készségek fejlesztése valóságos nyelvhasználati tevékenységben speciális gyakorlatok során.

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült.

5. évfolyam

Az 5. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjenek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy e tanítási szakasz alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban, a szöveggörnyezetnek és képességeiknek megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a minél pontosabb és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Az 5. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat, és olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak, mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 5 óra

Éves óraszám: 170 óra

Magyar nyelv:

Heti óraszám 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Irodalom:

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 102 óra

Magyar nyelv- Témakörök	Órakeret
I. Kommunikáció alapjai (Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása)	11 (folyamatos)
II. Helyesírás, nyelvhelyesség-játékosan	10
III. Állandósult szókapcsolatok	5
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	18
V. Hangalak és jelentés	10
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban (Olvasás, az írott szöveg megértése; Írás, szövegalkotás)	12 (folyamatos)
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2
Összesen	68
Irodalom - Témakörök (Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése)	
I. Család, otthon, nemzet	35
II. Petőfi Sándor: János vitéz	33
III. Szülőföld, táj	12
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	18
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	4
Összesen	102

Magyar nyelv - 5. évfolyam

Témakör	I. Kommunikáció alapjai (Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása)	Órakeret 11 óra és folyamatos
Előzetes tudás	Tanult beszédtechnikai elemek alkalmazása. A kapott utasítások követése. Alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, kommunikációban részt venni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni képességhez igazodóan a • , beszédtechnikai elemek alkalmazása, • aktív és passzív szókincs fejlesztése, • a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Beszédtechnika: A hallás- és beszédállapotnak megfelelő beszédlevegzés, beszédhang, hanglejtés, artikuláció, ritmus, tempó, időtartam, hangsúly, hangerő szünet. Kommunikáció tartalmához igazodó beszéd. A jelek világa A kommunikáció fogalma, tényezői A kommunikáció nem nyelvi jelei Metakommunikáció: mimika, testtartás,	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, lehetőség szerint megszüntetése. A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség

távolságtartás tekintet. A hallás- és beszédállapotnak megfelelő beszédértés: szavak, mondatok, szöveg szintjén. Beszédkésztség A kommunikációs kapcsolat A beszélgetés Kommunikációs helyzet: - kapcsolatfelvétel, - kapcsolattartás, - vélemény- és szándéknyilvánítás, - vita, - kérés, - kérdés. Egyéb kommunikációs csatornák bevonásával is. <u>A kommunikáció javasolt témakörei:</u> <i>Közösségek – A család</i> Az emberi élet szakaszainak megismertetése A rokoni és baráti kapcsolatok értékének felismertetése A család különböző korú tagjainak párhuzamos tevékenységei A különböző korosztályok életének főbb színterei Bölcsőde, óvoda, általános iskola meglátogatása. <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Otthon, bölcsőde, óvoda, különböző munkahelyek, nekem van kistestvérem, ő még kisbaba, 1 éves, anyukám otthon van vele, az én kistestvérem bölcsődébe jár, Petike már 5 éves, ő is óvodába jár, 6 éves korában iskolás lesz, az én testvérem már	erősítése. A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, az érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása egyéb kommunikációs csatornák felhasználásával. A reproductív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása egyéni képességek szerint differenciálva. Tanult szövegek tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások. Vers- és prózamondás. Értse meg a tanuló, hogy az emberi életnek különböző szakaszai vannak. Ismerje a család különböző tagjainak tevékenységét
---	---

dolgozik stb. Csecsemő, kisgyermek a családban A csecsemő, fejlődő kisbaba néhány jellemzője, tárgyai <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Kiságy, pelenka, cumi, csörgő, gumibaba, bili, sír, nem tud ülni, állni stb. Édesanya eteti, szoptatja, altatja, naponta ...szőr eszik, tolja a babakocsit, már felül, áll stb. Mászik a földön, jön az első foga, kedves, aranyos. <i>Közösségek – Az iskola</i> A kötelességtudat, felelősségérzet, értékítélet erősítése, önismeret fejlesztése A viselkedési kultúra fejlesztése, udvarias kapcsolattartási formák kiépítése Milyen vagyok? Külső és belső tulajdonságok. Viselkedés, megjelenés. Érzelmek. <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Piszkos a kezem / e /, meg kell mosni, elszakadt a kabátom / -ja /, meg kell varrni, gyűrött a blúzom / -a /, ki kell vasalni, magasabb vagyok, mint..., alacsonyabb, kövér, sovány, a haja szőke, barna, rövid stb. Rendes, rendetlen, piszkos, tiszta. Udvarias, udvariatlan. Jószívű, irigy, kedves, haragos, dühös stb. <i>Szabadidő</i> Az értelmes időtöltés iránti igény alakítása, fejlesztése Figyelemfelhívás a káros szokások kialakulásának veszélyére A gyermek legkedvesebb időtöltései Hasznos és értelmetlen tevékenységek Mozilátogatások Társasjátékok Társas kapcsolatok, élethelyzetek A már korábban is gyakorolt élethelyzetekre jellemző nyelvi kifejezési formák körének bővítése <i>Köznapi élethelyzetek a családban</i>	Ismerje fel a tanuló, hogy a viselkedésnek, megjelenésnek milyen következményei vannak. Tudjon bekapcsolódni közösen kialakított szabadidős tevékenységbe Legyen képes elfogadni és betartani a társas tevékenységek, játékok során elvárható magatartási formákat Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
---	---

Elemi elsősegély-nyújtási és otthoni betegápolási tennivalók megismertetése, gyakoroltatása köznapi helyzetekben Betegség otthon vagy a diákonthonban Az orvos, az asszisztens, a gyógyszerész munkája Orvosi vizsgálat a rendelőintézetben <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Orvosi rendelő, várószoba, körzeti orvos, láz, hőemelkedés, kiütés, behívja a következőt. Mi a panasz? Megvizsgál, sóhajt, megnézi a torkát, meghallgatja a szívét, receptet ír. Gyógyszer, orvosság, gyógyszertár, gyógyszerész, kanalas, tableta, kenőcs. Ágyban marad, beszedi az orvosságot, már nem lázas, gyógyul, meggyógyult. Kórházban. A kórház külső leírása, - szerepjátékok az orvos és az ápolónő tevékenységével kapcsolatosan Mandulaműtét <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Gyakran fáj a torka, piros, gennyes, fáj a nyeléskor, majd kórházba megy, megoperálják, kiveszik a manduláját. Sebész, sebészeti, altatás, látogatás. Mikor jössz haza? Mit szabad enni? Kórházban voltam. Stb. Gyógyászati segédeszközök <i>Közlekedés</i> – Utazás vonattal Az utazással kapcsolatos gyakorlati ismeretek kiegészítése Szünetekre, hétvégekre hazautazás. Az utazás részletes mozzanatai a jegyváltástól a megérkezésig. <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> ...nap múlva utazom haza, először ...val utazom, azután átszálllok a ...ra. Apukám kikísér. A pénztárnál veszünk jegyet. Budapesten szálllok át a ...vonatra. <i>Intézmények</i> – Kulturális-, sport-, egészségügyi létesítmények Ismeretek bővítése a kulturális-, sport-, és	Tudja értelmezni és megnevezni a megismert gyakori baleseteket Legyen képes tudatosan figyelni hallókészülékének működését Ismerje az utazás mozzanatait, jegyváltástól megérkezésig
---	---

egészségügyi létesítményekkel kapcsolatban Oktatási intézmények típusai, dolgozói Az intézmények épületei Jellemző berendezési tárgyai Az intézményekben folyó tevékenységek jelentősége A szerzett tapasztalatok, információk feldolgozása	Gyűjtsön információkat az intézményekben tett látogatások során Felszólítások, kérések, személyi vonatkozású kérdések, adott témakörben a szókincs és egyszerű kifejezések megértése döntően a szájról olvasás alapján. A figyelem ráirányítása a nem szituatív közlésekre, ezek szájról olvasásának gyakorlása, kérdezés a pontatlanul értett szavakra, kifejezésekre. Megfigyelt tárgyakról, jelenségekről, eseményekről, eseményt ábrázoló képekről állítások, kérdések, benyomások kifejezése a tanult szavakkal, egyszerű mondatokkal, ezek bővítése kérdések útján. A kifejezés tempójának fejlesztése kiejtésben, daktíl jellel, írásban. Szókincsbővítés, aktivizálás, helyesbítés. Akusztikus szó-, és mondatdifferenciálási gyakorlatok. A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása. (kérés, megköszönés, kínálás, hellyel kínálás folyamatos alkalmazása.) A tanulói közlés képességének fejlesztése, a tanuló saját magára és környezetére vonatkoztatott gondolatainak kifejezése Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben. Az önálló feladatvégzés képességének fejlesztése a tanári kérdések, közlések, utasítások megértésének gyakoroltatásával. Az önálló véleményalkotás képességének kialakítása, fejlesztése.
---	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédleégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend, megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.
------------------------------------	---

Témakör	II. Helyesírás, nyelvhelyesség-játékosan	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Hang és betű, az ábécé Betűrend, Betűk: Magánhangzók, mássalhangzók. Elválasztás Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	Betűrend használata. Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályai. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak megismerése. Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás A megismert helyesírási esetek, alapelvek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban Helyes mondataalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása. Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok Szerialitás: betűrend

Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang és betű, ábécé, beszédhangok, magánhangzók, mássalhangzók, szóelemek, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata, helyesírási szabályok
------------------------------------	---

Témakör	III. Állandósult szókapcsolatok	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. A tanult nyelvhelyességi szabályokat igyekeznek alkalmazni.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Mondatok, rövid szöveg értelmezése A szókincs fejlesztése Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, használati körének megfigyelése	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Szólások Szóláshasonlatok Közmondások Szállóigék Köznyelvi metaforák	A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal
Kulcsfogalmak/ fogalmak	állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Témakör	IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása segítségével A tanult szófajokban tud csoportosítani	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése A nyelvi elemzőkészség fejlődése Szófajok, szavak mondatbeli szerepének funkcióját felismerje	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Hangképzés, fonéma A magánhangzók csoportosítása Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag Szófajok: főnév melléknév számnév névmás ige	A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkciójának megismerése és felismerése A nyelvi elemzőkészség fejlesztése A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai tanári segítségadás mellett A szavak szerkezetének felismerése A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése segítségével Toldalékok pótlása kérdőszavak segítségével A szavak jelentésbeli szerepének megfigyelése a kommunikációban Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Szószerkezet alkotása, szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből. A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/ ba tanári irányítással Nyelvi szerkezetalkotási gyakorlatok: - A szótő és toldalékok megfigyelése. Szavak helyes toldalékolásának gyakorlása kérdésekre.

	- Az elválasztás gyakorlása írásban, a szabályok megtanulása nélkül. Szótő és toldalék elválasztása a tanult szavak esetében, a szóhatáron lévő hosszúmassalhangzók elválasztása. - Sorszámnevek gyűjtése szövegekből. Csoportosításuk, közelebbi megnevezés nélkül kérdőszókra (tő-, sor-, és határozatlan számnevek). - Mutató névmások alkalmazása a beszédben a Mit? Miben? Miből? Miről? kérdésekre (azt, abban, ebből, erről stb.) - Kérdő mondatok hiányzó kérdőszavainak megállapítása adott válasz alapján (pl.: ___? vetted el a könyvet? A polcról.) - Főnév, köznév, tulajdonnév felismerése, helyesírása - Melléknév felismerése, fokozása - További szerkezetalkotási gyakorlatok: - Vegyes toldalékolások - a szóbeli és írásbeli értés, közlés során kialakított szövegekben, párbeszédekben - ismert szavakból, kifejezésekből céltottan összeállított szövegekben - Igevonzatok - tartozik ___hoz (-hez, -höz) fordul ___hez - megállapodik ___ban fejlődik ___vá - képes ___ni képtelen ___ni - kénytelen ___ni óhajt ___ni
--	--

	Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különböző módjainak megismerése, digitális programok használatával is
Kulcsfogalmak/ fogalmak	beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, szófajok, egyszerű szó, összetett szó

Témakör	V. Hangalak és jelentés	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Szavak jelentésének megértése a kommunikációban, a szövegösszefüggésben	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A szavak mondatbeli szerepének funkcióját felismerje, megértse. Szókincsgyarapodás	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Egyjelentésű szavak Többjelentésű szavak Azonos alakú szavak Rokon értelmű szavak Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak Hangutánzó, hangulatfestő szavak	A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése tanári útmutatással Az egyjelentésű, többjelentésű, és az azonos alakú szavak jelentése, felismerése és differenciálása, ill. jelentésük rajzzal való magyarázata Az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak felismerése és gyűjtése; a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése tanári rávezetéssel Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében: szógyűjtések, csoportosítások a tanult nyelvtani kategóriákhoz ismert szövegekből, ill. önálló szógyűjtés Szópárok alkotása: szinonimákkal, ellentétes jelentésű szavakkal
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Témakör	VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban (Olvasás, az írott szöveg megértése; Írás, szövegalkotás)	Órakeret 12 óra és folyamatos
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Iskolai könyvtár használata tanári segítséggel. Tanulási technikák használata közvetlen tanári irányítással. Írás különböző lehetőségeinek ismerete (másolás, emlékezetből való írás, látó-halló diktálás utáni írás, szükség esetén az ujj-ABC jeleinek használatával, önálló írás egyéni képességek függvényében. Tanult nyelvtani szabályok alkalmazására törekvés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<u>Mondatok, szöveg értelmezése</u> néma és hangos olvasással. A szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése. Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezésével Figyelem Auditív észlelés: szövegmélekezet Emlékezet: olvasottak felidézése Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával Összefüggések megláttatása, összefüggések felismerése <u>Az írásbeli szövegalkotás</u> legalapvetőbb szabályainak ismerete. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlődése Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén, vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata - tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása, szükség esetén az ujj-ABC jeleinek használatával. Önmaga és mások írásmunkáit ellenőrizze, segítséggel javítsa a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Finommotorika fejlesztése írásmozgással Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, írásképp rendezése Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinccs használata Emlékezet – rövid távú: emlékezetből írás Látó-halló tollbamondás	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás Kreatív szövegalkotás Tanulást segítő eljárások gyakorlása Szövegfeldolgozás Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat Reproduktív írás Félig produktív írás, írásbeli kifejezőképesség. A szöveg nyelvi jellegzetességei. Szövegalkotás, szöveg-átalakítás. <u>Leíró és elbeszélő</u> jellegű szövegek alkotása tanári irányítással (fogalmazás): <u>Elbeszélés</u> jellegű szöveg tagolódása: bevezetés tárgyalás befejezés Cím szerepe. Hír (hirdetés) <u>Leírás</u> irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. <u>Jellemzés</u> tipikus jegyei.	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése és fejlődése. Olvasási stratégiák alkalmazása Önálló olvasás, szövegfeldolgozás alakítása, gyakorlása. Reflektálás a szöveg tartalmára. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyv információforrás értékének felismerése, a könyvekből való tanulás lehetőségének megalapozása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés tanári irányítással. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, írásbeli szövegalkotás. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás eszközjellegű használata. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: - másolással, - látó-halló tollbamondással,

Jellemzés szerkezete A párbeszéd A levél (hagyományos, elektronikus) A plakát, a meghívó	- emlékezetből írással. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. E-mail, sms, csetelés, blog jellemzőinek felismerése; írásuk tanári útmutatással Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe; a mondat helyes szórendjének kialakítása tanári segítséggel. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása (akár párbeszédes tartalmakkal). Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: - bővítéssel: díszítő jelzők használata, - szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Néhány mondatos elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban, segítségadás mellett Címalkotás. Meghívó, plakát, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése tanári irányítással. Jellemzésből leírás, elbeszélés közös megfogalmazása, rögzítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat, önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabályok, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés, elektronikus levél, plakát, meghívó

Témakör	VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Iskolai könyvtár használata tanári segítséggel. Korábbi múzeumpedagógiai tapasztalatok, élmények	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei	Iskolai könyvtár használata tanári segítséggel. Ismeretnyújtás a könyvtárak felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése.
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	Megadott szempontok alapján gyűjtőmunka és adatkeresés végzése a könyvtárban és digitális felületeken tanári közreműködéssel Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
Sajtótermékek jellemző jegyei	Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése közösen Ismerkedés képzőművészeti gyűjteményekkel Gyakorlati tevékenységek: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán A múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatok összegzése tanári segítséggel
Kulcsfogalmak/ fogalmak	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat

Irodalom - 5. évfolyam

Témakör	I. Család, otthon, nemzet	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak megfigyelése Vers és próza megkülönböztetése Dramatizálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyes műnemek jellemző jegyeinek megfigyeltetése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép illusztrálása. A költői jelzők és költői képek megfigyelése A költői szándék, a vers hangulatának véleményezése. Versben az ismétlődő sorok, kifejezések, rímek felismerése. Prózai művek tagolása a szöveg tartalma alapján. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegekből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Irodalmi műnemek: líra, epika, (dráma) jellemzői <i>Lírai alkotások:</i> Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék Petőfi Sándor: Egy estém otthon, Füstbe ment terv, Magyar vagyok Arany János: Családi kör <i>Kisepikai alkotások:</i> <u>Mesék</u> Fehérlófia, Az égig érő fa	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása. Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése közös feldolgozással A tanulók nyelvi kultúráltságának növelése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök megismerése

<u>Mondák</u> Arany János: Rege a csodaszarvasról <u>Mítoszok</u> Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz <u>Bibliai történetek:</u> A világ teremtése, Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az irodalmi szövegek szerkezetének megfigyelése tanári irányítás mellett. Az olvasási készség fejlesztése. A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megfigyeltetése és megismerése fokozott tanári közreműködéssel Irodalmi művek műfaji jellemzőinek megismerése. Összezsengő sorok jelölése irányítással. Összehasonlítás. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak megfigyelése, közös meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése tanári segítséggel. Dramatizálás, felolvasás. Műnemek jellemző jegyeinek keresése, összegyűjtése tanári irányítás mellett. Színházlátogatás (dráma).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	líra, epika, dráma, dal, népdal, mese, népmese, mesealak, monda, rege, mítosz, vers, próza, hazaszeretet, rím, memoriter

ű

Témakör	II. Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	Petőfi néhány korábban megismert alkotása Mesék; mesehős, kaland. Cselekmény, helyszínek, elbeszélés, párbeszéd, leírás, jellemzés fogalma Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak megfigyelése Dramatizálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mű képszerűségének felismerése, egy-egy kép illusztrálása. A költői jelzők és költői képek megfigyelése A költői szándék, a mű hangulatának véleményezése. Magatartásformák felismerése és megítélése, az erkölcsi jó és rossz elkülönítése Egy-egy részlet bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
A <i>János vitéz</i> cselekménye, szerkezete. A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese. Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés).	A mű szövegének közös órai feldolgozása A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció stb.) összehasonlítása Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak megfigyelése, közös meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök megismerése a műben.

A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány költői eszköz megfigyelése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés). Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.	Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák irodalmi ábrázolási módjainak megfigyeltetése és véleményezése tanári irányítással a mű olvasása során (szereplők érzései, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek; valóság és képzelet, szocializációs és társadalmi kérdések) Műfaji jellemzők megismerése. Dramatizálás, felolvasás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

Témakör	III. Szülőföld, táj	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak megfigyelése Dramatizálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép illusztrálása. A költői jelzők és költői képek megfigyelése A költői szándék, a vers hangulatának véleményezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Petőfi Sándor: Szülőföldemen Petőfi Sándor: Az alföld Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása. A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben tanári irányítással

Nagy László: Balatonparton Weöres Sándor: Tájékp	Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök megfigyeltetése irányított tevékenységgel. A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján. Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése. Irodalmi atlasz vagy térkép használata. A szövegek vizuális értését segítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal. Kiseb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok végzése tanári irányítással.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hagyomány, napló, tájleírás, téma, útleírás

Témakör	IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (prózai nagyepika)	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Prózai mű sajátosságai Dramatizálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Prózai mű tagolása a szöveg tartalma alapján. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Szókincsbővítés.	

Fejlesztési ismeretek		Tanulási tevékenységek, eredmények
Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A mű szerkezete A cselekmény főbb fordulópontjai Egyes szereplők jellemvonásai Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása		Az olvasási készség fejlesztése. Az olvasás készséggé alakítása. Az irodalmi szövegek szerkezetének megfigyelése. Alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek megfigyeltetése és megismerése tanári közreműködéssel A regény műfaji jellemzőinek megismerése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak megfigyelése, közös meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Jellemzésük Dramatizálás, felolvasás. A cselekmény- és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő	

Témakör	V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény elemzése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep meg tapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Prózai mű sajátosságai Dramatizálás.	

A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Prózai mű tagolása a szöveg tartalma alapján. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Szókincsbővítés.
--	--

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Egy mű kiválasztása: Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs	Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése tanári segítséggel A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás segítő kérdésekkel A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése, közös meghatározása Egyes szereplők jellemzése Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása A cselekmény- és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén:

- Az olvasást az információszerzéshez és -átadáshoz használja.
- Könyvtárhasználatra képes irányítással megadott szempontok alapján.
- Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (tanári kérdések alapján)
- Olvasható, áttekinthető tartalomírások, rövid fogalmazások készítésére képes megadott szempontok alapján tanári irányítással. Törekszik az írást információ-átadásra használni.
- Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot. A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja tanári segítséggel.
- Próbál hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
- A kijelölt memoritereket törekszik szöveghűen elmondani – értelmi, hallás- és beszédállapotának függvényében

- Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri; szereplőket, helyszínt beazonosít.
- Irodalmi alkotásokat összehasonlít.

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült.

6. évfolyam

A 6. évfolyam nyelvtanoktatása az 5. évfolyamon megszerzett helyesírási ismeretek bővítésére, tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció további fejlesztésére összpontosít. A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Kiemelt cél a szófajok felismerése, helyes leírása a mondatban és a szövegben. A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése, valamint a helyesírási készség fejlesztése.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában a beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az egyén képességének, illetve hallás- és beszédállapotának figyelembevételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

Az irodalmi témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra, mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos megismernie e kulturális hagyomány alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihöz is kapcsolódnak.

Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázása; a címadás.

Irodalomismeret szempontjából a tanuló ebben a szakaszban megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat.

Erkölcsei ítélőképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, példateremtő hőseit megismerje.

A 6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 5 óra

Éves óraszám: 170 óra

Magyar nyelv:

Heti óraszám 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Irodalom:

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 102 óra

Magyar nyelv- Témakörök	Órakeret
I. Kommunikáció alapjai (Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása)	16 (folyamatos)
II. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	52
Összesen	68
Irodalom - Témakörök (Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése)	
I. Hősök az irodalomban	25
II. Arany János: Toldi	33
III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	22
IV. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	18
V. Választható világirodalmi ifjúsági regény	4
Összesen	102

Magyar nyelv - 6. évfolyam

Témakör	I. Kommunikáció alapjai (Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása)	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Tanult beszédtechnikai elemek alkalmazása. Alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, megnyilvánulni, kommunikációban részt venni. Egyéni képességekhez igazodóan szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni képességhez igazodóan a - beszédtechnikai elemek alkalmazása, - aktív és passzív szókincs fejlesztése, - a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Beszédtechnika: A hallás- és beszédállapotnak megfelelő - beszédleégzés - beszédhang, hanglejtés - artikuláció - ritmus, tempó - időtartam - hangsúly, hangerő - szünet - kommunikáció tartalmához igazodó beszéd. A hallás- és beszédállapotnak megfelelő beszédértés: - szavak	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, lehetőség szerint megszüntetése. A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, az érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása egyéb kommunikációs csatornák felhasználásával. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása egyéni képességek szerint differenciálva. Tanult szövegek tolmácsolása.

Tévéműsorok fajtái Sport Játékok, kártya Kirándulások <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Hátizsák, konzerv, konzervnyitó, pokróc, útjelzés, kilátó, szép kilátás, patak, forrás, vadvirág, gomba, ehető gomba, nem ehető gomba, / mérges / szed, szalonnát süt, bogrács stb. <i>Társas kapcsolatok, élethelyzetek</i> A különböző, mindennapi élethelyzetben használatos kérések, kérdések, a leggyakoribb jellemző nyelvi kifejezések értelmezése Köznapi helyzetek Otthon és az iskolában Ébresztés, ebéd, válogatás, TV bekapcsolására engedély kérése, elfelejtés, jó és rossz osztályzat fogadása, elkéredzkedés. <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Kelj, fel elkéssel! Álmos vagyok, ...óra van, kérek még ...t, kapok még ...t? A tanár néni megdicsért, megszidott. Kimehetek egyedül vásárolni? stb. <i>Szolgáltatások</i> Cipésznél A cipőjavítással kapcsolatos bejelentések <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Félcipő, szandál, papucs, magasszárú cipő, csizma, elszakadt, lekopott a sarka. Tessék megvarrni, megsarkalni. Mikor lesz kész? Mennyibe kerül? stb. Órásnál Az órajavítással kapcsolatos bejelentések <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Karóra, ébresztőóra, fali óra, zsebóra, leejtettem, elromlott, megállt, siet, késik, elszakadt az óra szíja, kifogyott az elem, nem tudom mi a baja. Mennyibe kerül a javítás? Mikor lesz kész? Fényképésznél Fényképrendelés valóságban, és szerepjátékban is.	Legyen képes a tanuló megfogalmazni a szabadidő eltöltésével kapcsolatos igényeit Tudjon bekapcsolódni közösen kialakított szabadidős tevékenységbe Legyen képes a tanuló az elsajátított kifejezésformák alkalmazására a szerepjátékok eljátszása esetén
--	---

<u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> A fényképészhez megyek. Igazolványkép kell a vasúti igazolványba, személyi igazolványhoz, útlevelhez. Mikor lesz kész? Mosolyog, nem mozog el, lefényképezi, fekete-fehér kép, színeskép nap múlva készen lesz. Jól sikerült. Fodrásznál Látogatás és szerepjáték <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Fodrász, tükör, bura, csavaró, borotva, ecset, sampon, hajlakk, hajkefe. Szeretném levágtatni a hajam. Rövidre tessék vágni! stb. A cirkusz A cirkusz főbb látnivalói / Látogatás, pantomimjáték / <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Cirkusz érkezett, cirkuszba megyünk, szeretem, tetszik nekem, jó szórakozás, porond, bohóc, légtornász, bűvész, majom, elefánt, oroszlán, állatszelídítő stb. Uszoda <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> fürdőruha, uszoda, úszik, mélyvíz, fejest ugrik, versenyez, napozik stb. <i>Az emberi test és lélek</i> Az egészséges életmód feltételeinek megismertetése, értelmezése Mértékletesség a táplálkozásban A személyi higiénia fontosságának kiemelése Felvilágosítás a káros szenvedélyekkel kapcsolatban Az egészséges életmód feltételei Öltözködés Táplálkozás Testedzés Személyi higiénia Káros szenvedélyek Dohányzás Alkohol Drog <i>Intézmények</i>	
---	--

Az egészségügyi intézmények típusainak megismertetése <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Körzeti orvosi rendelő, körzeti orvos, csaláadorvos, asszisztens, védőnő, iskolaorvos, rendelőintézet, kórház, fül-orr-gégészet, szemészet, sebészet, bőrgyógyászat, nőgyógyászat, fogászat, gyermekorvos, röntgen, laboratórium, hallásvizsgálat stb. Ügyintézés A személyi igazolvány fogalmának értelmezése, igénylése A személyi adatokról tanultak felfrissítése <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Személyi adatok, adatlapot / kérdőívet / kell kitölteni. Fényképet kell készíttetni. Mindig legyen nálunk. A rendőr az utcán elkérheti. Igazoltat. Igazoljuk, hogy kik vagyunk. Posta, postai ügyintézés Levél, csomag, pénz feladása, csekk befizetése, feliratok megfigyelése, tájékozódás. <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Levelet, csomagot, táviratot, pénzt ad fel. Megcímez, kitölt, megmér, ajánlott levél, légiposta, levélfeladás, pénz be- és kifizetés. Hány forintos bélyeg kell rá? Mennyibe fog kerülni? stb. <i>A munka világa</i> A munkahely A munkahelyek nagyobb csoportjai és a foglalkozások jellege A munkaidő A nyugdíj Nyugdíjas kedvezmények A rokkantsági nyugdíj	Utasítsa el az egészségkárosító szokásokat Ismerje az egészségügyi intézményekben működő szakrendeléseket, az ellátások során a megfelelő magatartásformákat. Legyen elemi tájékozottsága arról, hogy bizonyos betegség esetén milyen szakrendelést kell igénybe venni. Tudja a tanuló, hogy a hivatalos okmányokra vigyázni kell Tudja, hogy a hivatalos okmányokat pontosan, javítgatás nélkül kell kitölteni. Ismerje a személyi igazolvánnyal kapcsolatos alapvető tudnivalókat. Próbálkozzék önállóan végezni a postai ügyintézés. Tudjon levelet megcímezni, csomagot, pénzt feladni. Tudjon igénybe venni 1-2 közismert szolgáltatást. Kötetlen témájú társalgások Kötött témájú társalgások
---	--

	- adott téma alapján - olvasottak alapján - dramatizáláskor - manipulatív tevékenységek során - olvasmányokat megelőzően - megfigyelések közben Szövegalkotás, dialógusok - élethelyzetek reprodukálásakor - bábbal, képsorozattal megjelenített mesékhez, történetekhez Monológikus forma - közvetlenül átélt élmény alapján - olvasmányok tartalmáról - megfigyelésekről - konkrét szemléletet követően - képről, képsorról - történet befejezése, kiegészítése - eseményképhez lehetséges előzmény, következmény megfogalmazása - ábrák, képek értelmezése alapján - adatgyűjtés A beszédmegértés (döntően szájról leolvasott, akusztikusan megerősített) visszajelzése adekvát válaszokkal (beszédben vagy daktíl jellel és írásban) a nyelvtani helyesség igénye nélkül. Szókincsbővítés, aktivizálás, helyesbítés. Szógyűjtés olvasmányokból, képeskönyvekből, folyóiratokból. Helyzetek, események, történések kifejezése egyre nagyobb önállósággal, a nyelvtani helyesség igénye nélkül. Az írásban rögzített beszédanyag, vagy más tanult ismeret önálló kifejezése daktíl jellel kísért vagy leírt 2-3 rövid mondatban. Megfigyelt, vagy emlékezetben felidézett esemény kifejezése néhány egyszerű mondatban az időrend betartásával. Akusztikus szó- és mondatdifferenciálási gyakorlatok.
--	--

	Legyenek képesek a tanulók a hozzájuk intézett, szókincsükhöz, és nyelvi szintjükhöz igazodó közléseket, kérdéseket, felszólításokat megérteni. A tanulók szókincse gyarapodjon egyenletesen a feldolgozott témák és olvasmányok gyakori előfordulási kifejezéseivel / kb. 120-150 szó / Tudjon a tanuló a feldolgozott beszédanyagból feltett kérdésekre válaszolni, és a tanultakat legalább kérdésekre elmondani. Gondolatait fejezze ki a tanuló egyre önállóbban beszédében vagy daktíl jellel, alkalmazva a tanult mondatokban előforduló nyelvalakokat. Vegyen részt aktívan szerep- és pantomimjátékokban, az ezzel kapcsolatos rögtönzések megtervezésében, és segítséggel ezek végrehajtásában. A nyelvi kifejezési formák gyakorlása mesterségesen teremtett szituációban / szerep-, illetve pantomimjáték formájában történik.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédleghzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, chat, Skype, SMS.

Témakör	II. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Órakeret 52 óra
Előzetes tudás	Alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, kommunikációban részt venni. Ismeri a rokon értelmű szavak, többjelentésű, azonos alakú szavak fogalmát. Felismeri, differenciálja ezeket. A tanult szófajokban tud csoportosítani. Tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Betűrend használata. Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak megismerése. Helyes mondataalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.	

	Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Szófajok, szavak mondatbeli szerepének funkciója. A szójelentés, a többszófajúság megismerése A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban Különbőféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása tanári útmutatással. A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése A nyelvi elemzőképesség kialakítása Képességfejlesztési fókuszok: Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok Szerialitás: betűrend
--	---

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Szóelemek, szófajok	A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályainak alkalmazása a gyakorlatban. Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Helyesírási készség fejlesztése
Az ige fogalma Az igeidők Az igemódok Az ige ragozása A leggyakoribb igeképzők Az igék helyesírása	- Rokonértelmű és ellentétes jelentésű igék gyűjtése - Múlt és jelen idejű igék –felismerése –gyűjtése –alkalmazása - Igekötős igék – megfigyelése, gyűjtése – az igekötők változásának megfigyelése, néhány állító és tagadó mondatban. - Műveltető igék: - az eddig tanultak kiegészítése – az <i>altat</i>, <i>fürdet</i>, <i>sétáltat</i>, <i>etet</i> stb. –a gondozással kapcsolatos műveltető igékkel.

A határozószó A főnév Személynevek és helyesírásuk A földrajzi nevek és helyesírásuk Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk A melléknév A melléknevek helyesírása A számnév A számnév helyesírása A névmások A személyes és birtokos névmás A kölcsönös és visszaható névmás A mutató és kérdő névmás A vonatkozó, határozatlan és általános névmás Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév Viszonyozók, mondatszók A szófajok alkalmazása a kommunikációban és szövegalkotásban (jellemzés, párbeszéd). Nyelvi szerkezetalkotás	- A feltételes mód használata a <i>volna, lenne</i> igékkel kapcsolatban, szemlélet, cselekvés alapján. - Az igekötő szerepe az ige jelentésének módosításában - Gyakran használt igekötők: <i>alá, át, be, bele, elő, fel, félbe, félre, hátra, helyre, hozzá, ide, keresztül, ki, körül, közbe, külön, le, meg, mellé, neki, oda, rá, rajta, széjjel, szét, tovább, utána, végig, vissza, össze</i> - Főnévi igeneveket vonzó igék használata - az eddig tanultakon kívül a <i>szokott, fog</i> igék és az ezzel kapcsolatos szerkezetek használata konkrét esetekben A szófajok felismerése, helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyozók, mondatszók Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok használatának gyakorlása tanári segítséggel Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése A szövegű és értő szövegolvasás gyakorlása A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak felismerése, megismerése
--	---

	A nyelvtani fogalmakhoz csatlakozó gyakorlatok - Mondatkiegészítések: - igemódok, igeidők, ragozási módok alkalmazásával - eltérő helyesírású ragozott igealakokkal - igekötős igékkel - tanult igenevekkel - Különböző határozószókat tartalmazó mondatminták értelmezése - Szógyűjtések ismert szövegekből, szócsoportosítások - az igék körében; rokon értelmű igék - igenevek körében - ellentétes szópárok gyűjtése - a határozószók körében - További szerkezetalkotási gyakorlatok: - Vegyes toldalékolások szövegösszefüggés alapján - a szóbeli és írásbeli értés, közlés során kialakított szövegek, párbeszédek felhasználásával - ismert szavakból, kifejezésekből célzottan összeállított szövegekben - Toldalékolási gyakorlatok - a főnévi igenevek birtokos személyragos alakjaival - a birtokos többesjel (i) alkalmazása egyes- és többes számú birtokos személyragokkal szemlélet alapján (kép, szituáció) - Toldalékos névszók szerkezeti elemzése - Mondatminták értelmezése - ritkábban használt határozói névutókkal: <i>innen, túl, keresztül, során, folyamán, körül, hosszat, számra, tájban, ellenére, alapján, által, __hoz képest, iránt, ellenében, fejében, kapcsán, révén</i> - a határozószók már megismert és ritkább eseteivel: <i>bárhol, valaha, örökké, tüstént, az imént, valóban, különösen</i> - Mondatkiegészítések: - határozói névutókkal - határozószókkal
--	--

Szószerkezetek, Mondatok Mondatok átalakítása: Tőmondat alkotása Bővített mondat Mondatalkotás Szövegalkotás	- Mondatalkotások: - <i>hogy, nehogy, aki, ami, akik, amilyen, amekkora</i> kötőszavas alárendelt mondatok (mellékmondatok) alkotása - Transzformációs gyakorlatok a szóbeli és írásbeli értés, közlés során feldolgozott, ill. ismert szavakból célzottan összeállított szövegekben: - Igealakok transzformációi - Mondatátalakítások (pl.: kérdő mondatból felszólító mondat; kijelentő mondatból feltételes mondat; stb.) - helyesírási ismeretek /begyakorolt szavak helyesírása/ Szószerkezet alkotása, szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből. A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/ba tanári irányítással Mondat tagolása, írásjelek használata. Helyes szórend meghatározása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása. Szövegalkotás megadott szempontok alapján.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók, szókincs, helyesírási szabályok

Irodalom - 6. évfolyam

Témakör	I. Hősök az irodalomban	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak megfigyelése. Vers és próza megkülönböztetése. Dramatizálás.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi ismeretek fejlődése, az olvasás készséggé alakulása, fejlődése. A tanulók nyelvi kultúráltságának növekedése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek megfigyeltetése. Az írói szándék, a mű hangulatának véleményezése. Prózai művek tagolása a szöveg tartalma alapján. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás). <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegekből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.
--	---

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
<i>Hagyomány és irodalom</i> Arany János: Mátyás anyja Arany János: A walesi bárdok Hősök–mondák: - Csörsz árka - Lehel kürtje - Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) - Mátyás-mondák <i>Irodalom és mozgókép</i> Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása. Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. A tanulók nyelvi kultúráltságának növelése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek megfigyelése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megfigyelése tanári útmutatással. Mű képszerűségének felismerése, egy-egy kép illusztrálása. Az olvasási készség fejlesztése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megfigyeltetése. Összehasonlító tevékenység tanári segítséggel.

	Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak megfigyelése, közös meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése tanári segítséggel. A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Dramatizálás, felolvasás. Műnemek jellemző jegyeinek keresése, összegyűjtése tanári irányítás mellett. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás). Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban vélemény megfogalmazása tanári példaadás útján. A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása tanári közreműködéssel. Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése; irodalmi atlasz vagy térkép használata. Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó kutatási feladatok elvégzése közösen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma, epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, kihagyás, monda

Témakör	II. Arany János: Toldi	Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	Arany János néhány korábban megismert alkotása. Mesék; mesehős, kaland. Cselekmény, helyszínek, elbeszélés, párbeszéd, leírás, jellemzés fogalma. Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak megfigyelése. Vers és próza megkülönböztetése. Dramatizálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi ismeretek fejlődése, az olvasás készséggé alakulása. A tanulók nyelvi kultúráltságának növekedése. A mű képszerűségének felismerése, egy-egy kép illusztrálása. A költői jelzők és költői képek megfigyelése. A költői szándék, a mű hangulatának véleményezése. Magatartásformák felismerése és megítélése, az erkölcsi jó és rossz elkülönítése. Egy-egy részlet bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
A <i>Toldi</i> cselekménye, szerkezete. Toldi Miklós útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés).	A mű szövegének közös órai feldolgozása. Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése. A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése. A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció stb.) összehasonlítása.

A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány költői eszköz megfigyelése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés). Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.	Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak megfigyelése, közös meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák irodalmi ábrázolási módjainak megfigyeltetése és véleményezése tanári irányítással a mű olvasása során (szereplők érzései, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek; valóság és képzelet, szocializációs és társadalmi kérdések). Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök megfigyelése, értelmezése tanári útmutatással. Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek megfigyelése, felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában fokozott tanári közreműködéssel A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása. Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) megfigyelése, értelmezése közösen. Dramatizálás, felolvasás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	verses epika, elbeszélő költemény; verssor, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás, hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

Témakör	III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak megfigyelése. Vers és próza megkülönböztetése. Dramatizálás.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Vers képszerűségének értelmezése, egy-egy kép illusztrálása. A költői jelzők és költői képek megfigyelése. A költői szándék, a vers hangulatának véleményezése. Versben az ismétlődő sorok, kifejezések, rímek felismerése. Prózai művek tagolása a szöveg tartalma alapján. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegekből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.
--	---

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör) Kölcsy Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: Honfidal Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Radnóti Miklós: Bájoló Kőmíves Kelemen	Az irodalmi művek közös elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek keresése, összegyűjtése tanári segítséggel. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása tanári segítségadással. Összecsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Összehasonlítás. A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli bemutatása, illusztrálása. A költői jelzők és költői képek megfigyelése tanári útmutatással.

	Az olvasott mű szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban tanári segítségadással. A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása közösen. A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben – tanári mintaadással A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak összehasonlítása tanári segítséggel. Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó kutatási feladatok közös elvégzése. Cselekmények, párbeszéd eljátszása pantomim- és szerepjátékkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal, népballada

Témakör	IV. Gárdonyi Géza: Egri csillagok (prózai nagyepika)	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Prózai mű sajátosságai. Dramatizálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasási készség fejlődése. Prózai mű tagolása a szöveg tartalma alapján. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Szókincsbővítés.	

Fejlesztési ismeretek		Tanulási tevékenységek, eredmények
Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A mű szerkezete A cselekmény főbb fordulópontjai Egyes szereplők jellemvonásai Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása		Az olvasási készség fejlesztése. Az olvasás készséggé alakítása. Az irodalmi szövegek szerkezetének megfigyelése. Alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek megfigyeltetése és megismerése. A regény műfaji jellemzőinek felismerése, összegyűjtése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak megfigyelése, közös meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Jellemzésük. A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése, közös megtárgyalása. Dramatizálás, felolvasás. A film megtekintése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek	

Témakör	V. Választható világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Prózai mű sajátosságai Dramatizálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Prózai mű tagolása a szöveg tartalma alapján. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: olvasott irodalmi szövegből való tartalommondás előzetes felkészülés után. Szókincsbővítés.	

Fejlesztési ismeretek		Tanulási tevékenységek, eredmények
Egy mű kiválasztása: Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg		Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése. A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás tanári segítséggel. A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése tanári rávezetéssel. Egyes szereplők jellemzése közösen. Főbb szereplők kapcsolatának közös megtárgyalása, elemzése. Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása. A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban tanári segítségadással. Filmrészletek megtekintése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően.	

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén:

- A tanuló társalgásban részt tud venni, valamilyen kommunikációs csatorna bevonásával.
- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Képes kérdezni, véleményt alkotni, és elfogadni.
- Az olvasást az információszerzéshez és -átadáshoz használja.
- Könyvtárhasználatra képes irányítással, megadott szempontok alapján.
- Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (tanári kérdések alapján).
- Olvasható, áttekinthető tartalomírások, rövid fogalmazások készítésére képes megadott szempontok alapján, tanári irányítással. Törekszik az írást információ-átadásra használni.
- Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot.
- A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja tanári segítséggel.
- Próbál hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.

- A kijelölt memoritereket törekszik szöveghűen elmondani – értelmi, hallás- és beszédállapotának függvényében.
- Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri; szereplőket, helyszínt beazonosít.
- Irodalmi alkotásokat összehasonlít.

Magyar nyelv és irodalom

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült.

7. évfolyam

A 7. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése, és az érzelmi nevelés.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

Ebben a tanítási-tanulási szakaszban a tanulók szövegértési és szövegalkotási képességeit folyamatosan bővíteni kell.

Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje - tanári segítséggel- szintén nagy jelentőséget kap. Fontos feladat a nyelvről tanult ismeretek mélyítése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

A kulcskompetenciák közül a tantárgyban fokozott figyelem irányul a kommunikációra (hangos beszéd, jelnyelv, gesztus, totálkommunikáció) az önkifejezés erősítése érdekében. Ennek során a hivatali kommunikáció gyakoroltatására is sor kerül, támogatva az önálló életvitelre való felkészítést.

A 7. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi regény

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 5 óra

Éves óraszám: 170 óra

Magyar nyelv:

Heti óraszám 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Irodalom:

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 102 óra

Magyar nyelv- Témakörök	Órakeret
I. Kommunikáció (beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása), a digitális írásbeliség fejlesztése	16 (folyamatos)
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szó szerkezetek, a szóösszetételek	42
III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	8
IV. Könyvtárhasználat	2
Összesen	68
Irodalom - Témakörök (Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése)	
I. Korok és portrék	87
A) Középkor	5
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	28
C) Irodalmunk a 17-18. században	8
D-E) Klasszicizmus és romantika	46
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	15
Összesen	102

Magyar nyelv – 7. évfolyam

Témakör	I. Kommunikáció (beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása), a digitális írásbeliség fejlesztése	Órakeret 16 óra és folyamatos
Előzetes tudás	Megfelelő, aktív és passzív szókincs. Beszélő szándékának felismerése. Szövegértő olvasás. Beleélő képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni sajátosságokhoz igazodó mondatok, szövegek olvasása. Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs készség. Vizuális és akusztikus emlékezet.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Kommunikáció szóban és írásban Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás Vita és érvelés Kommunikációs zavar A tömegkommunikáció szerepe, feladatai Reklám, hirdetés, apróhirdetés	A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség tanári bemutatása A szövegértési készség fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése A tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőivel való ismerkedés

Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével Különböző szövegek hangos és néma olvasása Tartalmi szempontú szövegelemzés A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok, a tanuló hallás- és beszédállapotához igazodva Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk <u>A kommunikáció javasolt témakörei:</u> <i>Közösségek – A család</i> A különböző családi állapotok, helyzetek értelmezése Köznapi helyzetek – megfogalmazása - a családban Családi állapotok A még nem tanult gyakoribb változatok Kérdőívek, bejelentőlapok, statisztikai lapok kérdéseire megfelelő válasz gyakorlása //szerepjátékok / <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> nős, férjezett, még nem ment férjhez, hajadon, még nem nősült meg, nőtlen, elvált, meghalt a férje, özvegy stb. Köznapi helyzetek a családban: hazaérkezés, érdeklődés az iskolai események felől, szidás, dicséret, születésnap, névnap, elkéredzkedés, zsebpénz gyűjtése, elköltése, beszámolás egyéb eseményekről. <i>Szabadidő</i> Az arányos időbeosztás / tanulás, munka, kikapcsolódás / szükségességének tudatosítása A sportolás, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása Társasjáték-szabályok alkalmazása	Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is - fokozott tanári közreműködéssel Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával, egyéb kommunikációs csatornák bevonásával Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése A szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására való törekvés Improvizációs képesség fejlesztése Gyakorlás Hangos és néma olvasás, szövegelemzés Helyzetgyakorlatok Improvizációs gyakorlatok Ismeretek szerzése a szűkebb és tágabb környezettel kapcsolatban Az információszerzés, a gondolatközlés formáinak fejlesztése A kommunikációs készség tudatos fejlesztése A metakommunikációs jelek tudatos alkalmazása Legyen képes a tanuló a családi állapotokra, helyzetekre vonatkozó fogalmak, nyelvi kifejezési formák alkalmazására saját családjára vonatkozásában A tanuló tudjon beszámolni hétköznapi eseményekről a családban
--	---

Szabadidős tevékenységek A gyermek legkedvesebb időtöltései Mozi- és tévéműsorok <i>Turisztika</i> gyalogtúra, kempingezés, horgászat <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> térkép, útikönyv, útjelzés, turistaút, hegymászás, kempingezés, sátor, gumimatrac, hálózsák, ételdoboz, lakókocsi, horgászbót, horog, kukac stb. <i>Sport</i> sportágak, mérkőzések, versenyek, <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> futball, úszás, asztali tenisz, futás, magasugrás, távolugrás, evezés, birkózás, vívás, én tudok úszni, síelni stb.; voltam már versenyen...díjat nyertem, meccs, mérkőzés, verseny, győztes, vesztes stb. <i>Játékok</i> Egyszerű magyar kártyajátékok Sakk Egyszerű társasjátékok <i>Társas kapcsolatok, élethelyzetek, magatartási formák</i> A különböző, mindennapi élethelyzetben használatos kérések, kérdések; a leggyakoribb jellemző kifejezések értelmezése Viselkedési minták nyújtásával az élethelyzeteknek megfelelő magatartási szokások kialakítása. <i>Köznapi helyzetek a családban</i> családalapítás szexuális élet összetartozás <i>Állampolgári jogok</i> Ügyek intézése Információszerzés módjai - tömegkommunikációs eszközök, Internet. <i>Az emberi test és lélek</i> A fertőző és nem fertőző betegségek értelmezése, megkülönböztetése	Kellő önfegyelem tanúsítása, ha sportversenyen, vagy egyéb játékban vesztesként szerepel a tanuló A szabadidős tevékenységek során mértéktartó viselkedés kialakulása Legyen képes a tanuló az elsajátított kifejezésformák alkalmazására.
--	---

Utazás vonattal: A menetrend. Vasúti jegy, helyjegy vásárlása. Érdeklődés az információnál. <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> indul, érkezik, gyorsvonat, személyvonat, expressz, helyjegy... megáll, ...nem áll meg, ...n át kell szállni, nem kell átszállni, vasárnap közlekedik, munkanapon közlekedik, félárújegy, első osztály, másodosztály, dohányzó, nem dohányzó, hányadik vágányról indul? Stb. <i>Intézmények</i> Alapvető ismeretek nyújtása az oktatási és egészségügyi intézményekről Gyerme- és ifjúságnevelési intézmények Az intézmények típusai és dolgozói <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> bölcsőde, óvoda, általános iskola, szakmunkásképző, főiskola, egyetem; gondoz, gondozónő, óvónő, tanító, tanító néni, tanár, nevelőtanár stb. <i>A munka világa</i> Néhány főbb munkahely és foglalkozás fogalmának értelmezése Az életkor előrehaladásának és a munkabírás összefüggéseinek megismertetése Az idős emberek tisztelete, segítése Munkahely A munkahely nagyobb csoportjai és a foglalkozások jellege A munkaidő A nyugdíj fogalma Nyugdíjas kedvezmények A rokkantsági nyugdíj <i>Hazánk és a világ</i> Hazánk ismerete. Tájak, városok, politikai események. A magyarok eredete, történelme, kultúrája Helyünk a világban. Gazdasági, kulturális elhelyezkedésünk, lehetőségeink Aktuális politikai hírek, események ismerete, értékelése	Tudja felsorolni a tanuló az egyes korosztályoknak megfelelő oktatási intézménytípusokat Tudja a tanuló értelmezni a tanult munkahely –és foglalkozástípusokat
--	--

Köznapi beszédünk tudatos csiszolása nyelvi ismereteink segítségével	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita,

Témakör	II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szó szerkezetek, a szóösszetételek	Órakeret 42 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon elsajátított nyelvtani készségek, ismeretek Eddig tanultak a nyelv szerkezeti egységeiről és azok funkciójáról (szótő, toldalék, szavak, szófajok, mondatok) Helyesírási ismeretek A mondatfajták, a közlési szándék felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése A nyelvi elemzőkészség fejlesztése Helyesírás szabályainak elsajátítása Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok megismerése, használata segítségével	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása Az állítmány Az alany A tárgy Határozók: Hely-, idő-, állapot- és módhatározó Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél- és állandó határozó Jelzők: Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző A mellé- és alárendelő szó szerkezete Az egyszerű mondat szerkezete Az egyszerű mondat helyesírása Szóképzés Alárendelő szóösszetételek	A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkciójának megfigyeltetése A nyelv változásainak megfigyelése A helyesírási készség fejlesztése A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben Egyszerű és összetett mondatok megkülönböztetésére irányuló gyakorlatok Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése tanári irányítással Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályaival való ismerkedés és gyakorlás Saját, tanulói munkában gyakran előforduló helyesírási hibák felismertetése, javítása segítségével

Mellérendelő szóösszetételek	A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet megfigyelése tanári útmutatással; keresés, gyűjtés, csoportosítás közösen A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók, jelzők) Mondatrészek keresése tanári irányítással mondatokban A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) megfigyeltetése Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok megfigyelése tanári bemutatás útján
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

Témakör	III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Anyanyelvről, idegennyelvről, irodalmi nyelvről, jelnyelvről tanultak	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése A nyelv és a történelmi korok, valamint a földrajzi elhelyezkedés összefüggésének megfigyeltetése, felfedeztetése	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek Nyelvjárások Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása A nyelv főbb változatainak bemutatása, megfigyelése, összehasonlítása tanári útmutatással (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)

	A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összehasonlítása, azonosítása tanári segítséggel Szójátékok; játékos szóalkotási feladatok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, ifjúsági nyelv, jelnyelv

Témakör	IV. Könyvtárhasználat	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A könyvek és a tömegkommunikációs eszközök szerepe az ember életében. A könyvek emberre gyakorolt személyiségformáló hatásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés. Olvasási kedv erősítése. Gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken tanári segítséggel. Az információkeresés és -gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása. Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel. Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
A szövegek sajátosságai, főbb fajtái Hagyományos és digitális szövegek Digitális és nyomtatott szótárak	A szövegek sajátosságainak megfigyelése, főbb fajtáinak megismertetése tanári irányítással Hagyományos és digitális szövegek felismerése Digitális és nyomtatott szótárakkal való ismerkedés; információkeresés tanári felügyelettel
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg

Irodalom - 7. évfolyam

Témakör	I. Korok és portrék	Órakeret 87 óra
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás azokban Az alsó tagozatos történelmi olvasmányok, Mátyás-mondák felidézése Tanult költők művei (Petőfi Sándor, Arany János)	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Irodalom iránti érdeklődés fenntartása Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggéslátás fejlesztése Tájékozódás időben az időszalagon, és térképen Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése Önálló feldolgozás fejlesztése Memoriterek elsajátítása a tanuló értelmi-, beszéd- és hallásállapotának függvényében Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
<i>A) A középkor (5 óra)</i> István király intelmei Imre herceghez (részletek)	Ismerkedés irodalmi szövegekkel, közös értelmezésük Az európai kultúra kialakulásának megismerésére való törekvés

<u>B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció</u> (28 óra) Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján) Janus Pannonius: Pannonia dicsérete Balassi Bálint: Egy katonaének Balassi Bálint: Hogy Juliára találja, így köszöne néki A reneszánsz dráma kialakulása; Shakespeare: Romeo és Júlia Az irodalom és a színház kapcsolata	A korszakban keletkezett irodalmi szövegekkel való ismerkedés, részletek olvasása, értelmezésük tanári irányítással A reneszánsz világgép szemléltetés útján való megismerése; reneszánsz jellemzők felismerése segítséggel A reneszánsz irodalom alkotóival, műfajaival való ismerkedés Rajzfilmek, filmek megtekintése a tanult művekről
<u>C) Irodalmunk a 17–18. században</u> (8 óra) Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak) Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	A korszakban keletkezett irodalmi szövegekkel való ismerkedés, részletek olvasása, értelmezésük tanári irányítással A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése segítséggel A hazaszeretet fogalma, megjelenése a korszak művészetében
<u>D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma</u> (46 óra) _Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez vagy Szegény Zsuzsi a táborozáskor Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz Kölcsy Ferenc: Huszt Kölcsy Ferenc: Emléklapra Kölcsy Ferenc: Himnusz Kölcsy Ferenc: Parainesis (részletek) Vörösmarty Mihály: Szózat Vörösmarty Mihály: Ábránd Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem vagy Reszket a bokor, mert...	Az olvasott művek, versek szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése; hasonlóságok, különbségek Versek összecsengő sorainak jelölése Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése A versek tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása tanári segítséggel Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak megfigyelése, meghatározása

Petőfi Sándor: Nemzeti dal Petőfi Sándor: Szeptember végén vagy Az alföld (tájlíra) Arany János: A fülemile Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus vagy Mátyás anyja Jókai: A huszti beteglátogatók Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa Mikszáth Kálmán: A néhai bárány Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák	Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése Dramatizálás, felolvasás Rövid memoriterek megtanulása a tanuló értelmi-, beszéd- és hallásállapotának függvényében
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életrajzi adatok, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, lovagi kultúra, reneszánsz, vitézi élet, levél, emlékirat, romantika, dal, himnusz, novella, elbeszélés

Témakör	II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A regényekről korábban tanultak - az epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő Előző években megismert gyermekregények, ifjúsági regények .	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyermeki fantázia és képzeletvilág gazdagítása, a történet és szereplők vizuális megjelenítése A cselekmény és a térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
<u>Jules Verne: Kétévi vakáció</u> című ifjúsági regénye	A mű részleteinek olvasása és közös órai szövegfeldolgozása Nagyobb szövegegység áttekintő megértése, részletes megfigyelése segítségével A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás tanári iránymutatással A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése, azonosítása Egyes szereplők jellemzése

	Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása tanári rávezetéssel, szemléltető eszközök segítségével
Kulcsfogalmak/ fogalmak	történet és elbeszélés, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén:

- A tanuló társalgásban részt tud venni, valamilyen kommunikációs csatorna bevonásával.
- Figyeli és tanári közreműködéssel tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.
- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Képes kérdezni, véleményt alkotni, és elfogadni.
- Az olvasást az információszerzéshez és -átadáshoz használja. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban megfogalmazni (tanári kérdések alapján); próbálja állításait indokolni.
- Könyvtárhasználatra képes irányítással, megadott szempontok alapján.
- Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (tanári kérdések alapján). Tanári segítséggel képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére rávezetés útján; illetve a szövegből információk visszakeresésére.
- Olvasható, áttekinthető tartalomírások, rövid fogalmazások készítésére képes megadott szempontok alapján, tanári irányítással. Törekszik az írást információ-átadásra használni. A tanuló ismeri és törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.
- Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, illetve mondatrészek közötti írásjeleket (figyelmeztetésre javítja, pótolja azokat).
- Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot. A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja tanári segítséggel.
- Próbál hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
- A kijelölt memoriterekre törekszik szöveghűen elmondani.
- Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri; szereplőket, helyszínt beazonosít.
- Irodalmi alkotásokat összehasonlít.

Magyar nyelv és irodalom

**A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók számára
készített helyi tanterv a kerettanterv alapján készült.**

8. évfolyam

8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerhetik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. További cél, hogy a tanulók megismerkedjenek a magyar- és a világirodalom nagy korszakaival, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése, és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismertetése.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja 8. évfolyamon is a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

Cél, hogy a 8. évfolyamon a tanulók felismerjék az adott nyelvi- és kommunikációs helyzeteket, ennek megfelelően képesek legyenek a számukra megfelelő kommunikációs eszközökkel kifejezni önmagukat.

Fejlődjék a digitális szövegalkotás és -befogadás módjaiban való eligazodásuk. Képesek legyenek a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, ezáltal megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban megértetni másokkal a választott kommunikációs csatornán. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

A hallássérült és értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés támogatásának érdekében.

A 8. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
- A 20. századi történelem az irodalomunkban,
- Szórakoztató irodalom.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 5 óra

Éves óraszám: 170 óra

Magyar nyelv:

Heti óraszám 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Irodalom:

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 102 óra

Magyar nyelv- Témakörök	Órakeret
I. Kommunikáció (beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása), a digitális írásbeliség fejlesztése	18 (folyamatos)
II. Készüljünk a felvételire!	14
III. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	20
IV. Összetett mondat a szövegben	12
V. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései - játékosan	4
Összesen	68
Irodalom - Témakörök (Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése)	
I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	54
D) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	27
E) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	25
F) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	2
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	40
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	20
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	18
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2
III. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	4
IV. Szórakoztató irodalom	4
Összesen	102

Magyar nyelv - 8. évfolyam

Témakör	I. Kommunikáció (beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása), a digitális írásbeliség fejlesztése	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Megfelelő, aktív és passzív szókincs. Beszélő szándékának felismerése. Szövegértő olvasás. Beleélő képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. Egyéni sajátosságokhoz igazodó mondatok, szövegek olvasása. Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.	Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is - fokozott tanári közreműködéssel A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával – egyéb kommunikációs csatornák bevonásával Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.

<u>A kommunikáció javasolt témakörei:</u> <i>Közösségek –A család</i> A család életünk alapvető közössége Felkészítés az ifjúkori életre A család, mint közösség, munkamegosztás a családban A család összetartóereje Magatartásformák családi öröm, családi bánat esetén Kapcsolat személyekkel: Barátság, helytállás, közösségvállalás, kritikus helyzetek Udvarlás, közeledési formák, szokások, flört, szerelem. Egymás megismerése, alkalmazkodás a társhoz, a társ közösségéhez A családalapítás érzelmi és anyagi alapja Szexuális élet, gyöngédség. Terhesség, szülés, csecsemőgondozás Kapcsolat sorstársi közösségekkel Tagság a Hallássérültek Országos Szövetségében A tagok feladatai, jogai, kedvezményei, rendezvényei, helyi csoportjai, a Szövetség lapja <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> szövetség, tagsági könyv, bélyeg, beiratkoztam, apukám is pártoló tag, újságot kapok, vasúti jegyet kapok stb. Szociális juttatások, segélyek, kölcsönök Biztosítások fajtái, hitel Szolgáltatások: Kölcsönzés, ruhavarratás, szállodai szobafoglalás. Munka, tanulás: Továbbtanulás, munkahelyek, álláskeresés, állásváltoztatás, jutalmazás, büntetés a munkahelyen. <i>Ügyintézés</i> Lakástípusok, tulajdonformák megismerése Követelmény: Lakástípusok, háztípusok, a lakás tulajdona, kényelme	A tanuló tudja, hogy a család legfontosabb feladata a gyermeknevelés, az érzelmi biztonság nyújtása. Ismerje azokat az alapvető magatartási formákat, társadalom által biztosított szolgáltatásokat, melyek szükségesek egy ifjú ember életében Tudja a tanuló, hogy többféle formája van az otthonteremtésnek
---	---

A lakásvásárlás, lakásépítés lehetőségei Családi és hivatalos támogatás igénybevétele Szolgáltatások igénybevétele Lakóhelyünk, környezetünk megismerése, szépítése <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Saját házunk van / bérlakásban lakunk Lakbért fizetünk, havonta. Szeretek ...házban lakni, mert ...magunk építettük, nagyamámé volt a házunk stb. Lakásra gyűjtünk. Kölcsönt veszünk fel. Befizetünk lakásra, elcseréljük a lakásunkat nagyobbra, kisebbre stb. <i>Munka</i> Ismerje meg alapszinten a munkavégzéshez kapcsolódó kötelelességeket, és jogokat Munkahelyek (Látogatások során szerzett tapasztalatok értelmezése.) Munkaidő, pihenőnap, szabadság <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Édesapám naponta...órát dolgozik, egyik héten délelőtt, a másik héten délután. Két műszakba jár. Éva mamája ápolónő, ő éjszaka is dolgozik. A tanár néni heti munkaideje 20 óra. Kiveszi a szabadságát. Szabadnapos stb. Munkahelyi beosztások, közösségek <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Igazgató, vezető, elnök, helyettes, meős, művezető, ellenőriz, műszak, csoport, munkatársak, segítenek egymásnak stb. Munkaköri kötelelességek. <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Munkát vállal, elmegy dolgozni, belép a munkahelyre, munkaszerződés, jól dolgozik, pontosan kezdi a munkát, fegyelmezett stb. Juttatások, kedvezmények <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Munkaruha, védőruha, védőital, ebédjegy, munkásszállás, üdülő, üdülőjegy, könyvtár, sportpálya stb.	Tudja, hogy a munkavégzés meghatározott keretek, és feltételek között történik
--	--

Jutalmazás, büntetés a munkahelyeken Pénzjutalom, dicséret, figyelmeztetés, felelőségre vonás, elbocsátás stb. Munkahelyi balesetek elkerülése <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Előírás, baleset megelőzés, elhárítás, szabályok, elsősegélynyújtás Tűzvédelmi szabályok, tűzoltóság feladata <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Égő cigaretta, égő gyufa. Nem szabad eldobni! Tűzoltó, tűzoltóautó, tűzoltó készülék Nem szabad megijedni. Gyorsan ki kell menni az épületből. Hívni kell a tűzoltókat. Telefonálni kell. Tűzoltók telefonszáma stb. Továbbtanulás <i>Az ember, mint állampolgár</i> Alapvető állampolgári ismeretek elsajátítása Állampolgári jogok és kötelességek <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Állam, állampolgár, jog, kötelesség, alkotmány, törvény, választás, egyenjogúság Hivatalos eljárások: születés, halálozás, házasságkötés <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Hivatal, anyakönyv, anyakönyvi kivonat, hivatalos okirat Bűnözés, igazságszolgáltatás Bűnözési típusok, büntetés <u>Ajánlott szavak és kifejezések:</u> Szabálytalanul közlekedik, lop, csal, becsap, becsap valakit, verekedik, megver, megöl, ittasan vezet, elgázol, nem segít, ott hagy, a rendőrség nyomoz, igazoltat, kéri a személyi igazolványt, bírósági eljárás, tárgyalás, ítélet, jeltolmács, büntetés, börtön stb. <i>Információszerzés</i> Az információszerzés ismereteinek bővítése Az információszerzés módjai Az információszerzés formái: hír, hirdetés, elbeszélés, levél	Törekedjék a tanuló egyre szélesebb körű információszerzés megismerésére, alkalmazására
---	--

Az információszerzés tömegkommunikációs módjai: újság, tévé, hirdetések, könyvek, Internet, egyéb <i>Környezetünk adottságai, védelme</i> Az élőlényeknek a természetes helyükön való hagyása Nem zavaró viselkedés gyakorlása A környezetszennyező anyagok egészségkárosító hatásának felismertetése tapasztalatgyűjtéssel Élő környezetünk ismerete, kímélése, gondozása Állattartás, gondozás Növények a lakásban, kertben, szabadban Élettelen környezetünk tisztántartása, gondozása. Rendteremtés. A szép környezet hatása Környezetvédelmi ismeretek <i>Kötetlen témájú társalgások</i>	Ismerjen kölcsönhatást az élőlények és környezete között Tudja, hogy a növények élőhelyükön sohasem egymagukban találhatók, hanem életközösségben, más növényekkel és állatokkal Tudja a tanuló, hogy milyen anyagok szennyeznek leggyakrabban a környezetet Az eddig tanult készségek gyakorlása, továbbfejlesztése Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdések, közlések megértése, alkalmazása a tanult nyelvi szinten Élmények, események kifejezése a tanult szó-, és kifejezőkészlettel Ismert személyek külső-belső tulajdonságainak leírása Megfigyelt munkahely, üzembrész, munkafolyamat leírása A tévé- és újsághírek figyelemmel kísérése, érdekesebb hírekkel kapcsolatos problémák tisztázása, a megértett esemény, hír, kifejezése, megfogalmazása Elképzeltek helyzetekben tájékozottság, és segítségkérés gyakorlása Levélírás gyakorlása Űrlapok, nyomtatványok kitöltése Eligazodás társas kapcsolatokban - család, szociális foglalkoztató, munkásszállás, munkahelyi közösségek A munkával, munkaidővel, keresettel, juttatásokkal kapcsolatos elemi ismeretek elsajátítása Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete, megtartása
---	---

	Folyamatos olvasás / kiejtés, daktil jellel kísérés / Olvasmánynapló használata Olvasott események értelmezése Mesekönyvek kölcsönzése Gyermekfolyóiratok olvasása Egy, másfél oldal terjedelmű olvasmányok, olvasmányrészletek az alsó tagozatos sike olvasókönyvből Egyszerű versek, mondókák, mesék, ismeretterjesztő és publicisztikai jellegű írások részleteinek olvasása Megadott témákhoz ismeretterjesztő szövegrészletek keresése gyermeklexikonokban, gyermekenciklopédiákban, újságokban Olvasástechnikát és szövegértést fejlesztő gyakorlatok / a már tanultak szerint / Kívánságok, kérések, kérdések, megtörtént események, élmények és a tanult beszédanyag írásban való kifejezésének folyamatos gyakorlása, egyszerű szerkezetű mondatokban, a helyesírási szabályoknak megfelelően Az írástempó gyorsítása Naplóírás közösen, egy-egy jelentősebb eseményről
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció

Témakör	II. Készüljünk a felvételire!	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A tanult hangtani, alaktani, nyelvi szerkezeti, mondattani, szófaji ismeretek Szövegértési ismeretek, szövegalkotási ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult nyelvtani ismeretek felidézése, ismételése Felkészítés a középiskolai tanulmányokra. Ismerkedés a középiskolai felvételi vizsgák elvárásaival.	

Fejlesztési ismeretek		Tanulási tevékenységek, eredmények
Tanult hangtani, alaktani ismeretek a szavakban		A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban
Tanult szófajok és mondatfajták		A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése rövid szövegekben
Szókincsbővítés		A szókincs fejlesztése folyamatosan (szómagyarázatok, szinonimák alkalmazásával)
Állandósult szókapcsolatok, szólások, és közmondások		Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése közösen, példák szemléltetésével
A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség		A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése képtörténetekkel, eseménysorokkal, hiányos mondatok segítségével
Az olvasmány-feldolgozási stratégiák		Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása tanári irányítással
Értő szövegolvasás		Reflektálás a szöveg tartalmára irányított kérdésekkel
Íráskészség (hagyományos és digitális írás)		A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása
Helyesírási készség		A hagyományos és a digitális írás fejlesztése
A megtanult szövegtípusok és jellemzőik		A helyesírási készség fejlesztése analógiára épülő nyelvtani gyakorlatokkal
Megismert helyesírási, nyelvhelyességi szabályok		A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése, azonosítása, csoportosítása tanári segítségnyújtás mellett
		Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átisméltése közösen
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az eddig tanult fogalmak átisméltése	

Témakör	III. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az olvasást a tanuló információszerzéshez használja Írás használata kommunikációs céllal	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás Versek, prózai részletek felidézése Önálló tanulás fejlesztése Az írásbeli kifejezőképesség fejlődése Legyenek a tanuló írásbeli munkái rendezettek, pontosak Törekedjen a mondanivalónak megfelelő rövid mondatok írásbeli megfogalmazására fokozódó önállósággal <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Szókincsbővítés Figyelem Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása; íráskép Gondolkodás: olvasottak elemzése Összefüggések felismerése Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása
--	---

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
Hangos és néma olvasás, szövegelemzés Hangulati szempontú szövegelemzés	A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése Aktív és passzív szókincs gyarapítása Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása Tartalmi szempontú szövegelemzés Hangulati szempontú szövegelemzés Ábrák, illusztrációk értelmezése Vélemény megfogalmazása tanári irányítással Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata Vers- és prózamondó gyakorlatok Versek, prózai részletek szöveghű felidézése Önálló tanulás fejlesztése (vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás) tanári irányítással

A szöveg szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji jellemzőik (pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek) Írásbeli szövegalkotás helyesírási szabályai, írásjelek használata	Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása tanári mintaadással, segítő kérdésekkel A szövegtípusok műfaji jellemzőinek megismerése, áttekintése Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokonértelmű szavak) használata tanári irányítással, a tanuló értelmi, beszéd- és hallásállapotának függvényében Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során Félig reprodukált írás Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása tanári segítséggel Rövid szövegek alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél tanári segítséggel Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása minta alapján Törekvés rendezett, pontos írásbeli munkák készítésére
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet, elbeszélés, leírás, jellemzés, önellenőrzés, nyelvtani szabályok, egyéni írásmód

Témakör	IV. Összetett mondat a szövegben	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Tanult nyelvtani ismeretek és szabályok alkalmazása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Hallási figyelem: nyelvtani szabályok Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése Szerialitás Intermodalitás	

Fejlesztési ismeretek		Tanulási tevékenységek, eredmények
A mondat; mondatfajták		A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint
Mondatalkotás		Mondatalkotás - a beszélő szándéka, logikai minőség alapján - átalakítás a szerkezet alapján - a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően
Mondatok szerkezete		Szövegből mondatok válogatása Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével folyamatos tanári segítségnyújtással Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása Mondatok csoportosítása szerkezet alapján
Az összetett mondat és típusai		Az összetett mondatok típusainak megismerése bemutatás útján
A mellérendelő összetett mondat		Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok megkülönböztetése, elkülönítése
Az alárendelő összetett mondatok		tanári segítségadással
A sajátos jelentéstartalmú mellékmondat		Az idézés szabályainak megismerése
Az összetett mondat helyesírása		mintaadás útján
Az idézés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés	

Témakör	V. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései - játékosan	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a beszéd kialakulásáról	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar nyelv eredetének, változásának megfigyelése Nyelvtörténetünk nagy korszakainak, nyelvemlékeinknek megismerése A magyar nyelv kulturális hagyományainak, történelmének megismerése által erősödjön a nemzethez való tartozás tudata	

Fejlesztési ismeretek		Tanulási tevékenységek, eredmények
A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint Nyelvünk eredete, rokonsága Nyelvtörténet, nyelvemlékek Nyelvújítás		A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben tanári közreműködés mellett A szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből, közösen A nyelvújítás jelentőségének megfigyelése tanári példákon keresztül A magyar nyelv eredetével való ismerkedés Társalgás a nyelvrokonság feltételezéseiről
Kulcsfogalmak/ fogalmak	nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó	

Irodalom - 8. évfolyam

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	Órakeret 54 óra
Előzetes tudás	Irodalomtörténeti ismeretek felidézése Műfaji jellemzők ismerete: A lírai műnem jellemzőinek felidézése Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése Az epikai műnem műfajai, megkülönböztető jegyei Az epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő Nagyepikai és kisepikai (novella, elbeszélés) alkotások Korábban olvasott gyermekregények, ifjúsági regények, novellák, elbeszélések Történelmi ismeretek felidézése Visszatekintés az iskolai megemlékezésekre	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Irodalom iránti érdeklődés fenntartása Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggéslátás fejlesztése Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése Önálló feldolgozás fejlesztése Memoriterek elsajátítása a tanuló értelmi, beszéd- és hallásállapotának függvényében Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése
--	--

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
<u>A) <i>Líra a 20. század első felének magyar irodalmában</i></u> (27 óra) Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én... Ady Endre: Őrizem a szemed Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba Babits Mihály: Ádáz kutyám Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom Juhász Gyula: Milyen volt... Dsida Jenő: Hálaadás József Attila: Rejtelmek József Attila: Kertész leszek József Attila: Születésnapomra Reményik Sándor: Templom és iskola Áprily Lajos: Március Radnóti Miklós: Nem tudhatom	Írók, költők jellemző életrajzi adatainak, életpályájuk fontosabb állomásainak megismerése Az olvasott vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése Hasonlóságok, különbségek felfedése tanári irányítás mellett Összecsendő sorok jelölése mintaadás alapján Az adott vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása közösen Versolvasások során formálódjon a tanuló egyéni ízlése, tudja a műveket érzelmileg értékelni

<u>B) <i>Epika a 20. század első felének magyar irodalmában</i> (25 óra)</u> Kós Károly: Az országépítő (részlet) Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet) Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet) Nyirő József: Uz Bence (részlet) <u>C) <i>„Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban</i> (2 óra)</u> Reményik Sándor: Mi a magyar?	A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése közösen Az olvasmányok írójának, címének megnevezése Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása fokozott tanári segítséggel Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése segítő kérdések alapján Dramatizálás, felolvasás Rövid memoriterek megtanulása a tanuló értelmi, beszéd- és hallásállapotának függvényében Legyen képes a tanuló az olvasott prózai művekről - fokozódó önállósággal – beszámolni A tanuló tudja ismereteit - szükséges mértékű segítséggel - rendszerezni, alkalmazni Erősödjön az olvasási kedv Bővüljenek a tanuló irodalmi ismeretei Formálódjon a nemzeti összetartozás érzése a tanulóban
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életrajzi adatok, magyar irodalom, vers, próza,

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Irodalomtörténeti ismeretek felidézése Műfaji jellemzők ismerete: A lírai műnem jellemzőinek felidézése Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése Az epikai műnem műfajai, megkülönböztető jegyei Az epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő Nagyepikai és kisepikai (novella, elbeszélés) alkotások Korábban olvasott gyermekregények, ifjúsági regények, novellák, elbeszélések Történelmi ismeretek felidézése	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Irodalom iránti érdeklődés fenntartása Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggéslátás fejlesztése Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése Önálló feldolgozás fejlesztése Memoriterek elsajátítása a tanuló értelmi, beszéd- és hallásállapotának függvényében Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése
--	--

Fejlesztési ismeretek	Tanulási tevékenységek, eredmények
<u>A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában</u> (20 óra) Szabó Lőrinc: Tücsökgzene (részletek) Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet Weöres Sándor: A társ Kányádi Sándor: Két nyárfa Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére Wass Albert: Üzenet haza (részlet) <u>B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában</u> (18 óra) Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet) Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)	A lírai nyelvhasználat sajátosságainak megfigyelése közösen Alapvető hangulatok megfigyeltetése Ismerkedés néhány lírai műfaj jellemzőivel (lírai önéletrajz, népies dal) tanári irányítással Az olvasott vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése Hasonlóságok, különbözőségek felfedése tanári irányítás mellett Összezsengő sorok jelölése mintaadás alapján Az adott vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása közösen A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése közösen

Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	Novellák és regényrészletek közös feldolgozása, elemzése Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása fokozott tanári segítséggel Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése segítő kérdések alapján Dramatizálás, felolvasás Rövid memoriterek megtanulása a tanuló értelmi, beszéd- és hallásállapotának függvényében
<u>C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában</u> (2 óra) Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	A színpadi eszközök vizsgálata, megfigyeltetése tanári irányítással A drámai konfliktusok megfigyelése, elemzése közösen
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lírai önéletrajz, népies dal színháték, színmű, a dráma, mint műnem, tragédia, komédia, színház

Témakör	III. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Történelmi ismeretek Múzeumpedagógiai látogatások, élmények, iskolai megemlékezések, műsorok felidézése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyarság történelmi szenvedéseinek, veszteségeinek megismerése, átérzése irodalmi művek feldolgozása során Érzékenység kialakulása a nehéz sorsok iránt Ellentétek, konfliktusok ábrázolásának megfigyelése a szereplők magatartásában, párbeszédében, egymáshoz fűződő viszonyaiban	

Fejlesztési ismeretek		Tanulási tevékenységek, eredmények
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél (részletek) Pilinszky János: Francia fogoly (részlet) Choli Daróczi József: Dal Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm (részletek) Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)		A tanuló érzékenyítése a történelmi traumák iránt Konfliktusok, döntéshelyzetek, áldozatok érzékeltetése/felismertetése egy-egy irodalmi műrészlet, vagy szereplő bemutatása által fokozott tanári közreműködéssel Tanári segítséggel az erkölcsi felelősség fontosságának felismerése Véleményalkotás az olvasott művek szereplőinek magatartásáról fokozott tanári segítségadás mellett
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Áldozat, elnyomás, holokauszt, koncentrációs tábor, forradalom, szovjet megszállás	

Témakör	IV. Szórakoztató irodalom	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott gyermekregények, ifjúsági regények Az epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott mű közös órai szövegfeldolgozása A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás Egyes szereplők jellemzése Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása A gyermeki fantázia és képzeletvilág gazdagítása, a történet és szereplők vizuális megjelenítése	

Fejlesztési ismeretek		Tanulási tevékenységek, eredmények
Irodalom és mozgókép Agatha Christie: Tíz kicsi néger (részletek)		Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében A mű közös órai szövegfeldolgozása A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, és véleményalkotás tanári közreműködéssel Egyes szereplők jellemzése

	Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása irányított kérdésekkel A történet és a szereplők vizuális megjelenítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szórakoztató irodalom, krimi, detektívregény

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén:

- A tanuló társalgásban részt tud venni, valamilyen kommunikációs csatorna bevonásával.
- Figyeli és tanári közreműködéssel tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.
- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Képes kérdezni, véleményt alkotni, és elfogadni.
- Képes a kommunikáció során az alkalomhoz és a helyzethez igazodni.
- Az olvasást az információszerzéshez és -átadáshoz használja.
- Képes az olvasottak mondanivalójának megfogalmazására tanári segítséggel, a cselekmény időrendi sorrendjének követésére.
- Képes a megismert szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban megfogalmazni (tanári kérdések alapján); próbálja állításait indokolni.
- Könyvtárhasználatra képes irányítással, megadott szempontok alapján.
- Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (tanári kérdések segítségével). Tanári közreműködéssel képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére rávezetés útján; tanári segítséggel összefüggéseket felismer, illetve a szövegből információk visszakeresésére is képes.
- Előzetes felkészülés után az olvasás útján szerzett ismereteiről írásban, öt-hat mondatban számot ad.
- Egyéb, olvasható, áttekinthető tartalomírások, rövid fogalmazások készítésére képes megadott szempontok alapján, tanári közreműködéssel.
- Törekszik az írást információ-átadásra használni. A tanuló ismeri és törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.

- Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, illetve mondatrészek közötti írásjeleket, és az egyéb, tanult nyelvtani szabályokat (figyelmeztetésre javítja, pótolja azokat).
- Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni.
- Nyelvtani ismeretei alkalmazására törekszik: szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot. A tanult szó szerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja tanári segítségadás mellett.
- Próbál hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
- A tanuló törekszik szöveghűen elmondani a tanult verseket, versrészleteket, kijelölt memoritereket - értelmi, beszéd- és hallásállapotának függvényében.
- Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri; szereplőket, helyszínt beazonosít. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről.
- Irodalmi alkotásokat összehasonlít.